

МЕДИЧНА АКАДЕМІЯ

№ 8 (433)
ГАЗЕТА ЗАСНОВАНА 1997 РОКУ
26 квітня 2017 року

КОНТАКТИ

ПЕРЕМОЖЕЦЬ КОНКУРСІВ

ТДМУ РОЗВИВАТИМЕ СПІВПРАЦЮ З МЕДИЧНИМИ ЗАКЛАДАМИ ШВЕЦІЇ

Представники лікувальних закладів Швеції зустрілися з ректором Тернопільського державного медичного університету імені І.Горбачевського, професором Михайлом Кордою, щоб

читання лекцій для студентів і викладачів нашого університету. В кардіохірурга Bugge Mogens така практика є і він із задоволенням відгукнувся на цю пропозицію. Ректор ТДМУ, професор Михайло

обговорити напрямки майбутньої співпраці. В зустрічі взяли участь кардіохірург Bugge Mogens, хірург Sikota Patrik, координатор Siestedt Marie, професор Ekstrem S.G., а також Andersson Stephen, Bugge Nicklas та Valkonen Martti.

Михайло Михайлович ознайомив гостей з діяльністю ТДМУ, а також окреслив напрямки можливого співробітництва.

Під час зустрічі йшлося й про можливість

Корда та гості обговорили також можливість співпраці щодо стажування викладачів і студентів нашого вишу на клінічних базах лікувальних закладів Швеції, реалізації спільних науково-практичних проектів, програм академічного обміну.

Шведська делегація оглянула матеріально-технічну базу ТДМУ.

Прес-служба ТДМУ

Ксенія ОЛІЙНИК – студентка 2 курсу медичного факультету

Стор. 6

ОГОЛОШЕННЯ

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І.Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО МІНІСТЕРСТВА ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ» ОГОЛОШУЄ КОНКУРС НА ЗАМІЩЕННЯ ПОСАД:

НА МЕДИЧНОМУ ФАКУЛЬТЕТІ:
– професора кафедри гістології та ембріології – 1 посада.

Вимоги до претендентів: наявність наукового ступеня доктора медичних наук, вченого звання доцента, стаж науково-педагогічної роботи – не менше десяти років.

– доцента кафедри соціальної медицини, організації та економіки охорони здоров'я з медичною статистикою – 1 посада;

– доцента кафедри інфекційних хвороб з епідеміологією, шкірними та венеричними хворобами – 1 посада;

– доцента кафедри нормальної фізіології – 1 посада;

– доцента кафедри патологічної анатомії із секційним курсом та судовою медициною – 1 посада;

– доцента кафедри загальної гігієни та екології – 1 посада;

– доцента кафедри невідкладної та екстреної медичної допомоги – 1 посада;

– доцента кафедри філософії та суспільних дисциплін – 1 посада.

Вимоги до претендентів: наявність наукового ступеня кандидата наук, стаж науково-педагогічної роботи – не менше п'яти років.

НА ФАРМАЦЕВТИЧНОМУ ФАКУЛЬТЕТІ:
– доцента кафедри клінічної фармації – 1 посада.

Вимоги до претендентів: наявність наукового ступеня кандидата наук, стаж науково-педагогічної роботи – не менше п'яти років.

У НАВЧАЛЬНО-НАУКОВОМУ ІНСТИТУТІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВИТИ:
– доцента кафедри акушерства і гінекології – 2 посади;

Вимоги до претендентів: наявність наукового ступеня кандидата наук, стаж науково-педагогічної роботи – не менше п'яти років.

Термін подачі документів – один місяць з дня оголошення.

Звертатися:
46001, м. Тернопіль, майдан Волі, 1, відділ кадрів, тел. 52-14-64.

ДО ВІДОМА

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І.Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО МІНІСТЕРСТВА ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ» ОГОЛОШУЄ КОНКУРС НА ВАКАНТНІ МІСЦЯ ЗА ДЕРЖАВНИМ ЗАМОВЛЕННЯМ

на медичному факультеті зі спеціальності «Лікувальна справа» – 1 місце. Студенти, які навчаються за кошти фізич-

них або юридичних осіб, мають право подати декану факультету:

– заяву на ім'я ректора університету щодо участі в конкурсі із зазначенням мотивації переводу;

– довідку про успішність за період навчання;

– копії документів, що дають право на отримання соціальних пільг;

– довідку про участь студента в науковому або громадському житті (факультету) університету, країни.

До участі в конкурсі не допускають студентів, які порушували правила внутрішнього розпорядку.

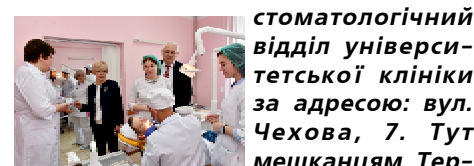
Термін подачі документів – два тижні з дня опублікування оголошення.

У НОМЕРІ

Стор. 2

ВІДКРИЛИ СТОМАТОЛОГІЧНИЙ ВІДДІЛ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ КЛІНІКИ ТДМУ

У ТДМУ 5 квітня урочисто відкрили

стоматологічний відділ університетської клініки за адресою: вул. Чехова, 7. Тут мешканцям Тернополя та області безкоштовно надаватимуть послуги діагностики ротової порожнини, консультуватимуть пацієнтів професори, доценти й інші фахівці ТДМУ з терапевтичної, дитячої, ортопедичної та хірургічної стоматології.

ВІДКРИЛИ СТОМАТОЛОГІЧНИЙ ВІДДІЛ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ КЛІНІКИ ТДМУ

У ТДМУ 5 квітня урочисто відкрили стоматологічний відділ університетської клініки за адресою: вул. Чехова, 7. Тут мешканцям Тернополя та області безкоштовно надаватимуть послуги діагностики ротової порожнини, консультуватимуть пацієнтів професори, доценти й інші фахівці ТДМУ з терапевтичної, дитячої, ортопедичної та хірургічної стоматології. Також проводитимуть профілактичні огляди та санацію ротової порожнини, санацію та лікування ротової порожнини у дітей, профілактичну гігієну порожнини рота, прицільне рентгенологічне та ортопантомографічне дослідження щелепнолицевої ділянки, лікування карієсу та його ускладнень, хвороб пародонта, захворювань слизової оболонки порожнини рота, робитимуть операції з видалення зубів. Окрім того, у відділі фахівці здійснюватимуть протезування.

(Зліва направо): Володимир БОГАЙЧУК, начальник управління охорони здоров'я ОДА, Михайло КОРДА, ректор ТДМУ, професор, Леонід БИЦЮРА, заступник міського голови Тернополя

ми отримали ліцензію на здійснення стоматологічної практики. Тепер викладачі стоматологічного факультету мають всі юридичні підстави займатися стоматологічною практикою

давати терапевтичну стоматологічну допомогу базовими стоматологічними матеріалами всім мешканцям нашої області. Уклали угоди з інтернатами, геріатричним будинком, дитячими садочками щодо забезпечення надання стоматологічної допомоги цим пацієнтам».

Михайло Михайлович висловив подяку лікувальному відділу ТДМУ, проректорів з науково-педагогічної та лікувальної роботи, професору Степанові Запорожану, викладачам, будівель-

никам і всім, хто доклав зусилля для відкриття цього відділення.

Начальник управління охорони здоров'я Тернопільської облдержадміністрації Володимир Богайчук зазначив, що відкриття такого закладу є найкращим поєднанням науки та практики.

За його словами, ТДМУ започаткував благородну справу, яка дає можливість наблизити якісні медичні послуги до краян.

Заступник міського голови Тернополя Леонід Бицюра висловив щиру подяку адміністрації ТДМУ за постійну роботу в підготовці висококваліфікованих медичних кадрів і розвитку медичної га-

лузі. Він побажав усім працівникам новоствореної установи життєвих гараздів і Божого благословення, а студентам — гідної роботи, міцних життєвих позицій, якісних знань і професійного становлення.

Завідувач стоматологічного відділу університетської клініки Віталій Щерба наголосив на тому, що «в ТДМУ є той кадровий потенціал, якого не має жодна інша стоматологічна лікувальна установа. Відповідно, можемо поєднати лікувальний та

Під час урочистого відкриття ректор ТДМУ, професор Михайло Корда зазначив, що «нещодавно прем'єр-міністр України Володимир Гройсман підписав постанову Кабінету Міністрів України, яка дала можливість відкрити цей відділ. Ще раніше

у цьому відділенні. Сюди ми вклали багато коштів і зусиль, зокрема, придбали нові стоматологічні установки, яких є загалом 26. Також купили інше стоматологічне обладнання і інструментарій. Беремо на себе зобов'язання безкоштовно на-

навчальний процеси. Студенти мають змогу спостерігати за виконанням стоматологічних маніпуляцій за допомогою відповідних камер. Готові надавати допомогу всім жителям Тернополя та області, які цього бажають і звернуться до нас. Надаємо весь спектр стоматологічних послуг. Під час того, як студенти спостерігають за процесом лікування, у них виховується клінічне мислення. Після третього курсу студенти, маючи за плечима сестринську практику, можуть асистувати лікарю. Студенти старших курсів мають право проводити певні стоматологічні маніпуляції, але під наглядом лікаря».

Також гості детальніше ознайомилися з роботою центру симуляційного навчання.

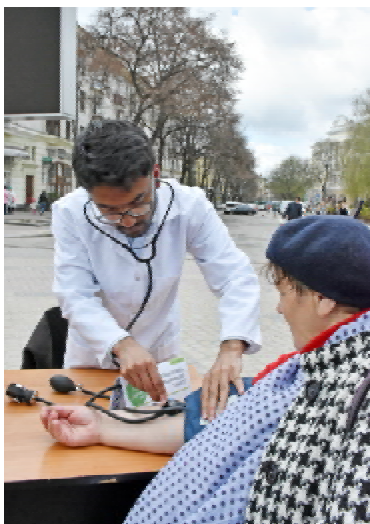
Нагадаємо, що стоматологічний відділ працює з понеділка до п'ятниці, з 9 до 17 години.

**Яніна ЧАЙКІВСЬКА,
Микола ВАСИЛЕЧКО (фото)**

ВЧИЛИ ТЕРНОПОЛЯН БУТИ ЗДОРОВИМИ

Студенти Тернопільського державного медичного університету — активні учасники та організатори загальноміських заходів, присвячених темі здоров'я. Зокрема, нещодавно на Театральному майдані студенти-медики спільно з Тернопільським міським центром здоров'я та Товариством Червоного Хреста зорганізували акцію, під час якої вчили громадян міста вести здоровий спосіб життя, робили певні обстеження.

Зокрема, майбутні медики вимірювали артеріальний тиск, визначали рівень глюкози, мовили про правильне харчування, про

поставу і як її зберегти. Також студенти ТДМУ проводили спірометрію й розповідали про зміцнення дихальної системи. Крім того, діяли станції жіночого та чоловічого здоров'я, гігієни тіла, на яких розповідали про різні колонії бактерій, що живуть на нашому тілі, а ще визначали гостроту зору. Волонтерський заїг Товариства Червоного Хреста провів майстер-клас з надання першої допомоги.

До складу організаторів і волонтерів увійшли такі студенти ТДМУ: М.Позун, О.Заєць, У.Сатурська, Я.Тригуб, М.Токмакова, М.Панасюк, Р.Котяш, Д.Щербатюк, М.Берегуляк, Т.Карпак, М.Барта, К.Мамренко, П.Адамик, І.Ястремська, Б.Кушнір, Р.Ротко, А.Мацько, Л.Бабій, М.Муцяк, І.Підгайна, С.Якимішен.

Прес-служба ТДМУ

Редактор **Г. ШИБАЛИНЧУК**
Творчий колектив: **Л. ЛУКАЩУК,
Л. ХМІЛЯР,
М. ВАСИЛЕЧКО**
Комп'ютерний набір і верстка:
Р. ГУМЕНЮК

Адреса редакції:
46001,
м. Тернопіль,
Майдан Волі, 1,
тел. **52-80-09; 43-49-56**
E-mail hazeta.univer@gmail.com

Засновники:
Тернопільський
державний університет
ім. І.Я. Горбачевського,
управління охорони здоров'я
облдержадміністрації

Видавець:
Тернопільський
державний медичний
університет
ім. І.Я. Горбачевського
Індекс **23292**

За точність
викладених фактів
відповідає автор.
Редакція не завжди
поділяє позицію
авторів публікацій.

Реєстраційне свідоцтво
ТР № 300 від 19.12.2000
видане
управлінням у справах
преси та інформації
облдержадміністрації

Газета виходить
двічі на місяць
українською мовою.
Обсяг — 3,33 друк. арк.
Наклад — 1000 прим.
Замовлення № 168

Газету набрано, зверстано,
віддруковано у Терно-
пільському
державному університеті
ім. І.Я. Горбачевського.
46001, м. Тернопіль,
Майдан Волі, 1.

КАНАДСЬКИЙ ФАХІВЕЦЬ ПРОЧИТАЛА ЛЕКЦІЮ, ПРОВЕЛА МАЙСТЕР-КЛАС

Канадський фахівець Рената Роман прочитала відкритку лекцію «Формування мислення фізичного терапевта, від оцінювання до втручання». Пані Рената є засновником і власником клініки «Clarkson Sports & Physio Clinic» у Торонто. Вона також віце-президент та міжнародний координатор Конгресу

українців Канади та викладач Школи реабілітаційної медицини Українського католицького університету. Після лекції Рената Роман провела майстер-клас «Фізична терапія при патології плечового суглоба».

Своїм досвідом також поділився директор школи реабілітаційної медицини УКУ, голов-

ний позаштатний спеціаліст Міністерства охорони здоров'я України зі спеціальності «Фізіотерапія. Медична реабілітація» Володимир Голик.

Рената Роман і Володимир Голик зустрілися з ректором ТДМУ, професором Михайлом Кордою, де обговорили подальшу співпрацю у галузі освіти студентів

Рената РОМАН проводить майстер-клас «Фізична терапія при патології плечового суглоба»

за спеціальністю «Фізична терапія та ерготерапія» на рівні бакалавра й магістра (фізичний терапевт, ерготерапевт) та можливості стажування викладачів і студентів ТДМУ.

Михайло Корда наголосив на тому, що університет зацікавлений у розвитку спеціальності «Фізична терапія». За його словами, оскільки цей напрямок підготовки в Україні новий, то важливим є обмін досвідом із закордонними вищими навчальними закладами та реабілітаційними центрами.

Прес-служба ТДМУ

ЗАХІД

ТИЖДЕНЬ ІНОЗЕМНИХ МОВ: КРЕАТИВНІ ЗАНЯТТЯ, ЦІКАВІ ЗУСТРІЧІ ТА КОНКУРСИ

Упродовж п'яти днів на кафедрі іноземних мов тривав тиждень іноземних мов. Адже мета кафедри – сприяння навчальній, науковій та творчій діяльності студентів і формування високоосвіченої інтелектуально-розвиненої людини. Тож студенти медичного, стоматологічного та фармацевтичного факультетів мали можливість проявити себе й удосконалюватися у різних напрямках, навчатися і навчати один одного, що урізноманітнює студентське життя.

Увесь тиждень був насичений креативними заняттями, цікавими зустрічами, неординарними змаганнями, проектами, конкурсами та нестандартними формами роботи, що сприяло підвищенню мотивації студентів до вивчення іноземної мови, розвитку у них навичок і вмінь усного та письмового спілкування, творчого мислення, самостійності.

Відкриття тижня іноземних мов розпочалося з урочистого виконання студентського гімну

сучасному суспільстві», під час якого студенти проаналізували відеоролик про важливість вивчення класичних мов, презентували стінгазету, розповіли історію одного із символів медицини – посоху Асклепія. А ще юнаки та дівчата зустрілися з ветераном кафедри іноземних мов, завідувачем кафедри з 1995 до 2000 року М. М. Закалюжним. Мирослав Миколайович, людина з величезним педагогічним досвідом та глибокою ерудицією, мав змістовну та натхненну дискусію зі студентами.

Основними заходами другого дня стали Міжнародний науковий форум молодих вчених на тему: «Сучасні стратегії діагностики, лікування та профілактики захворювань сечовидільної системи» за участю представників з України, Польщі, Великобританії, Канади, Японії, Індії, Нової Зеландії (кожен студент представляв певну країну), конкурси наукових проектів з англійської на тему «Медичні заклади в світі», а також проектів з латинської мови, змагалися й на краще знання латинських крилатих висловів.

Під час гри «Що? Де? Коли?» юнаки та дівчата мали змогу позмагатися англійською мовою у розв'язуванні інтелектуальних

Мирослав ЗАКАЛЮЖНИЙ, завідувач кафедри (1995–2000 рр.), вів змістовну дискусію зі студентами

чали клінічні терміни, презентували міфологічне походження анатомічних і клінічних термінів, декламували вірші й аналізували наявні у них дієслівні форми. Неймовірно емоційно відбувся конкурс «Вгадай латинський афоризм за малюнком».

На заняттях з англійської, німецької та французької мов студенти спробували себе в ролі викладачів. Ґрунтовно опрацювавши матеріал, вони підготували для одногрупників цікаві творчі завдання, головоломки, ребуси, кросворди та солодкі призи як винагороду. Крім цього, студенти переглянули й обговорили цікаві тематичні відеофільми, готували презентації, анаграми, кросворди та вірші до теми занять, що сприяло організації цілеспрямованого повторення та закріплення навчального матеріалу, актуалізації самостійної роботи, вдосконаленню сформованих мовленнєвих умінь і навичок, удосконаленню навичок і вмінь, набутих на практичних заняттях з клінічних дисциплін. Малюнкові слайди, таблиці, анаграми, схеми, що використовували на заняттях, та детальні коментарі до них, висвітлювали питання анатомії й фізіології людини та були спрямовані на формування навичок й умінь професійного іншомовного монологічного та діалогічного мовлення студентів, на збагачення словникового запасу найуживанішими медичними термінами.

Упродовж тижня особливо захоплюючою формою роботи для студентів було проведення брейн-рингу, де команди нама-

галися випередити одна одну в розв'язанні інтелектуальних завдань із медицини іноземними мовами.

Четвертого дня студенти-друзі курсники переконливо довели, що вивчення клінічної термінології на заняттях латинської мови є не лише необхідною передумовою професійної компетенції майбутніх медиків, але й захопливим і цікавим дійством. І представили терміни, які мають міфологічне походження. Особливо яскраво звучав міф про «Психею та Амура», що дало розуміння клінічних термінів з грецьким терміноелементом «psyche» – «душа». Студенти розповідали цікаву інформацію та аналізували значення термінів і водночас демонстрували картину за мотивами міфу. Один зі студентів виконав пісню латинською мовою під акомпанемент гітари, це стало вагомим доказом того, що латинь не є «мертвою» мовою.

На заняттях з німецької мови студенти зорганізували змагання проектів на тему «Медичні заклади в країнах ЄС» (11 група другого курсу медичного факультету). Хлопці та дівчата вдалися до глибокого наукового пошуку задля вивчення зарубіжного досвіду медичної освіти, провели конкурс віртуальних програм із завданнями на аудіювання, розуміння та мовлення на медичну тематику. Креативними виявилися й студенти-друзі курсники 16 групи того ж факультету, які зняли відеофільм німецькою мовою про надання першої медичної допомоги.

Кульмінацією дня був круглий стіл з волонтерами молодіжної освітньої організації AISEC, які, забезпечивши невимушену атмосферу співпраці, у цікавій ігровій формі провели нестандартний майстер-клас щодо ролі англійської мови в сучасному світі.

Окрім цього, в межах тижня іноземних мов зорганізували конкурс на знання англійської, німецької та латинської мов. Студентам запропонували завдання підвищеної складності, відтак за результатами виконання робіт обрали переможців.

Закриттям тижня іноземних мов став концерт і церемонія нагородження переможців у різних номінаціях та конкурсах. Присутні на концерті змогли переконатися, що іноземні мови – це не лише конспекти, підготовка до семінарів і практичних занять, але й чарівна пісня, що вміщує в собі і любов до коханого, і ніжні запахи землі, і волелюбні думи, і поетичне слово, і народний індійський танець. Ми навіть не могли уявити, скільки талантів виховує наш університет! Серед наших студентів є співаки, танцюристи, поети, художники, музиканти, гумористи – всі вони мали можливість продемонструвати свої здібності англійською, німецькою, французькою та латинською мовами та знайти прихильників свого таланту.

Родзинкою заходу стало виконання пісні «Someone like you». Її заспівала, сподіваємося, майбутня студентка ТДМУ, а нині учениця Тернопільської спеціалізованої школи з поглибленим вивченням іноземних мов імені Володимира Вихруща № 17 Мар'яна Максимішин, яка акомпанувала собі грою на скрипці. Бурхливу реакцію присутніх викликала пісня «Україна – це я» у виконанні студентів-іноземців. Разом з ними співала вся глядацька аудиторія.

На завершення тижня іноземних мов переможцям у різних номінаціях вручили грамоти й відзнаки та подякували організаторам і учасникам заходу.

Надія ФЕДЧИШИН, завідувач кафедри, **Микола ВАСИЛЕЧКО** (фото)

Gaudeamus та презентації конкурсної виставки стінгазет і плакатів, які виготовили студенти першого та другого курсів. Вже перший день заходу був насиченим і цікавим. Зокрема, провели круглі столи на тему «Foreign languages and their importance for a modern doctor», «Значення латинської мови у

завдань з медицини. 23 група другого курсу медичного факультету здобула впевнену перемогу, її відзначили грамотою кафедри.

Третього дня студенти та викладачі кафедри продовжили цікаву й творчу співпрацю. На заняттях з латинської мови юнаки та дівчата в ігровій формі вив-

ЖІНОЧЕ ЗДОРОВ'Я: ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ СУЧАСНИХ ПРОТОКОЛІВ У КЛІНІЧНУ ПРАКТИКУ

Такою була тема дводенної Всеукраїнської науково-практичної конференції, що відбулася у ТДМУ. Зібралися науковці провідних медичних ВНЗ України, заступники головних лікарів з питань охорони материнства та дитинства, обласні й районні акушери-гінекологи, завідувачі жіночими консультаціями, практикуючі акушери-гінекологи, терапевти, кардіологи, ендокринологи, лікарі загальної практики-сімейної медицини з Київської, Одеської, Львівської, Харківської, Закарпатської, Волинської, Івано-Франківської, Рівненської, Черкаської, Чернівецької, Миколаївської, Тернопільської областей.

Всього – понад 350 учасників, серед них – 22 професори, 12 обласних позаштатних спеціалістів, понад 30 завідувачів відділень. Родзинкою заходу став майстер-клас «Алгоритми надання допомоги при невідкладних станах в акушерстві. Особливості

Світлана ГЕРЯК, професор ТДМУ

командної роботи», який відбувся на базі симуляційно-тренінгового центру ТДМУ. Лікарі-учасники мали можливість не лише поглибити власні знання, що стосуються алгоритмів надання невідкладної допомоги та проведення реанімації при невідкладних станах в акушерстві, а й потренуватися на найсучасніших тренажерах.

Зі вступним словом від імені ректора ТДМУ виступив проректор з наукової роботи, професор Іван Кліщ, який побажав присутнім плідної праці, цікавого спілкування й приємних вражень від перебування на Тернопілі, а також підкреслив пріоритетність служби охорони материнства та дитинства у процесі реформування системи охорони здоров'я України. Іван Миколайович розповів про здобутки й новації в науковому та навчальному процесі нашого ВНЗ останніх років, досягнення в реформуванні медичної галузі

краю та побажав учасникам форуму успіху й плідної праці під час пленарних і секційних засідань.

Присутніх також привітала заступник начальника головного управління охорони здоров'я облдержадміністрації Лідія Чайковська.

(Зліва направо): Іван КЛІЩ, проректор ТДМУ, професор, Віра ПИРОГОВА, професор (м. Львів), Микола ШВЕД, професор ТДМУ

Організатори конференції – кафедра акушерства та гінекології №2 (завідувач кафедри – доктор медичних наук, професор Світлана Геряк) і кафедра невідкладної та екстреної медичної допомоги (завідувач кафедри – заслужений діяч науки і техніки України, доктор медичних наук, професор Микола Швед). Форум відбувся під егідою МОЗ України (головний позаштатний спеціаліст МОЗ України з акушерства та гінекології, заслужений лікар України, член-кореспондент НАМН України, професор Вячеслав Камінський) та ГО «Асоціація акушерів-гінекологів України» (президент Асоціації – лауреат Державної премії України, академік НАМН України, доктор медичних наук, професор Валерій Запорожан).

У сучасних умовах питання розвитку акушерства та гінекології як галузі медицини не втрачають своєї актуальності. На конференції йшлося про нові наукові та практичні напрямки й перспективи подальшого розвитку цієї галузі медицини, співпрацю з іншими спеціалістами. Не до кінця вирішеними залишаються питання етіології, патогенезу, ранньої діагностики та адекватного лікування й профілактики основних терапевтичних захворювань, які мають свої особливості при вагітності. Особливостям ведення вагітності на тлі серцево-судинної, легеневої, ниркової, печінкової та ендокринної патології були присвячені доповіді провідних вчених України у галузі акушерства та гінекології, невідкладної та екстреної медичної допомоги, внутрішньої медицини, анестезіології та реанімації.

За період роботи конференції відбулося два пленарних, шість секційних засідань, майстер-клас. Загалом учасники форуму обго-

ворили 115 доповідей та повідомлень, які стосуються клінічних протоколів ведення акушерсько-гінекологічної патології, спільних аспектів і напрямків роботи акушерсько-гінекологічної та терапевтичної служби в Україні. порушувалися найважливіші проблеми акушерства, гінекології,

(Зліва направо): Іван КЛІЩ, проректор ТДМУ, професор, Віра ПИРОГОВА, професор (м. Львів), Микола ШВЕД, професор ТДМУ

внутрішньої медицини в акушерсько-гінекологічній клініці.

Велику зацікавленість аудиторії викликав виступ завідувача кафедри акушерства та гінекології ФПО Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, професора Віри Пирогової, яка проаналізувала результати багаторічного впровадження клінічних протоколів у практику роботи лікарів на етапах надання медичної допомоги. Зазначалося, що ефективність застосування найбільшої кількості розроблених і впроваджених клінічних протоколів підтверджується достовірним зниженням частоти акушерських ускладнень та рівнем материнської і перинатальної смертності.

Важливим аспектом у профілактиці материнських втрат є своєчасне прогнозування, профілактика та терапія ускладнень у

жінок з аномальною інвазивною плацентою. Про це йшлося у виступі завідувача кафедри акушерства та гінекології №1 НМАПО ім. П.Л. Шупика, професора Олега Голяновського.

Учасники конференції обговорили також питання інтенсивної терапії кровотеч в акушерстві, вплив інфузійних роз-

чинів на роділлю та плід під час кесарського розтину. Цікаву доповідь на цю тему підготував колектив авторів під керівництвом професора кафедри акушерства, гінекології та репродуктології НМАПО ім. П.Л. Шупика Руслана Ткаченка.

Професор ТДМУ, завідувач кафедри акушерства та гінекології №2 ТДМУ ім. І.Я. Горбачевського Світлана Геряк під час виступу порушила проблему гормональної та негормональної підтримки гомеостазу жінок з мастопатією.

На актуальних питаннях діагностики та лікування гіперандрогенних станів акцентували увагу колеги завідувач відділу ендокринології, репродукції і адаптації Інституту ендокринології та обміну речовин ім. В.П. Комісаренка НАМН України, професор, член-кор. НАН і академік НАМН України Олександр Резніков та професор кафедри акушерства, гінекології і перинатології НМАПО ім. П.Л. Шупика Алла Дубчак.

«Перебіг вагітності у жінок з антифосфоліпідним синдромом» – цій важливій темі присвятила свій виступ професор кафедри акушерства і гінекології № 1 Одеського національного медичного університету Світлана Галич.

Питання репродуктивного здоров'я в жінок із синдромом полікістозних яєчників, ендометріозом стали предметом активного обговорення після доповіді завідувача кафедри акушерства і гінекології факультету післядипломної освіти Буковинського державного медичного університету, професора Олександра Юзька.

Велике зацікавлення викликали виступи завідувача кафедри екстреної та невідкладної медичної допомоги, професора ТДМУ ім. І.Я. Горбачевського Миколи Шведа про особливості лікування залізодефіцитних

виту гінекологічної патології, аномальних маткових кровотеч і застосування інноваційних форм прогестерону в їх лікуванні. Йшлося також про перинатальні інфекції та їхню роль в акушерстві, можливості лікування та прогнозу реалізації внутрішньоутробної інфекції, діагно-

Олександр РЕЗНІКОВ, член-кореспондент НАН і академік НАМН України, професор (м. Київ)

стику й лікування фіброзу печінки. Наголошувалося, що командне співробітництво акушера-гінеколога, фахівця з екстрагенітальної патології (кардіолога, терапевта, сімейного лікаря) є одним з основних та обов'язкових чинників досягнення позитивного результату вагітності у жінок з важкою соматичною патологією.

Цікавим пунктом наукової програми виявився майстер-клас «Алгоритми надання допомоги при невідкладних станах в акушерстві. Особливості командної роботи». Кожен з учасників конференції мав нагоду потренуватися на найсучасніших фантомах та удосконалити власні професійні навички.

Обговорення широкого кола питань відбувалося у конструктивній, діловій атмосфері. Значну увагу, зокрема, учасники конференції приділили проблемам невідкладних станів в акушерстві та гінекології, інтенсивній терапії критичних станів, новим підходам до профілактики та лікування невиношування вагітності, проблемам передчасних пологів, патології шийки матки тощо.

За результатами конференції прийняли резолюцію щодо шляхів підвищення рівня діагностики, прогнозування та лікування жінок з екстрагенітальними захворюваннями, ускладненими пологами, забезпечення репродуктивного здоров'я жінок у різні періоди їхнього життя, ефективної співпраці з фахівцями терапевтичних та акушерсько-гінекологічних стаціонарів і на рівні первинної ланки надання медичної допомоги в Україні.

Світлана ГЕРЯК, завідувач кафедри акушерства та гінекології №2 ТДМУ, професор

МІЖНАРОДНА ДІЯЛЬНІСТЬ УНІВЕРСИТЕТУ

Розвиток міжнародного співробітництва ТДМУ розпочався ще 1969 р., коли професори медичного інституту Т. Т. Глухенький та Н. І. Тумашова взяли участь у роботі Міжнародного конгресу дерматологів у м. Софії. Також у цей період викладачі інституту К. В. Кованов, М. П. Скакун, І. О. Ситник, І. С. Сміян читали лекції в Слівенському напіввищому медичному інституті. Крім того, проф. В. Г. Ковешніков неодноразово брав участь у міжнародних наукових форумах.

1997 р. міжнародна діяльність навчального закладу істотно активізувалася з початком залучення іноземних громадян до лав студентів Тернопільської державної медичної академії імені І. Я. Горбачевського.

2001-2005 рр. міжнародну діяльність університету очолював проректор з міжнародних зв'язків і організації наукових форумів С. І. Климнюк.

У цей час розпочалося також налагодження професійних контактів з науковцями Віденського медичного університету (Австрія) та Карлового університету в Празі (Чехія).

Загалом у цей період особлива увага була зосереджена на популяризації навчального закладу у міжнародному освітньому просторі з метою залучення іноземних студентів до навчання в університеті. За авторством проф. С. І. Климнюка та проф. М. М. Корди було видано книгу «Тернопільська державна медична академія імені І. Я. Горбачевського» англійською мовою.

Прогресивний розвиток вищої медичної освіти важко уявити без обміну досвідом і тісної взаємодійної співпраці між навчальними, науковими та лікувальними медичними закладами. Якщо ж така співпраця є міжнародною, то її результати і здобутки набувають ще більш вагомого значення.

Задля активізації міжнародної діяльності університету, розширення кола його закордонних парт-

(Грінвіль, США); Університет імені Грента МакЮена (Едмонтон, Канада); Саскачеванська політехніка (Саскатун, Канада); Реджайнський університет (Реджайна, Канада);

Робоча зустріч ректора, професора Михайла КОРДИ та професора Войцеха БАРГА – координатора міжнародної співпраці з Вроцлавським медичним університетом (2016 р.)

Українська центральна репрезентація в Аргентинській Республіці (Буенос-Айрес, Аргентина); Інститут туберкульозу та хвороб легенів у Варшаві (Варшава, Польща); Вроцлавський медичний університет (Вроцлав, Польща); Вища школа безпеки (Познань, Польща); Суленцинський повіт (Суленцин, Польща); Поморська академія в Слупську (Слупськ, Польща); Шльонський університет у Катовіце (Катовіце, Польща); Люблінський медичний університет (Люблін, Польща); Інститут медицини села (Люблін, Польща); Вища школа імені Папи Римського Іоанна-Павла II (Біла Підляська, Польща); воеводський спеціалізований шпиталь у Білій Підляській (Біла Підляська, Польща); Центр променевої діагностики і терапії (Замость, Польща); Кутновська автономна лікарня (Кутно, Польща); Свентокшиська вища школа (Кельце, Польща); Університет у Бельсько-Бялій (Бельсько-Бяля, Польща); Medline Sp.Z O. O. (Зельона Гура, Польща); Університет Аккону

науково-дослідний інститут епідеміології Росспоживнагляду (Москва, Росія); Новосибірський державний медичний університет (Новосибірськ, Росія); Сибірське відділен-

ня Російської АМН (Новосибірськ, Росія); Таджицький державний медичний університет імені Абуалі ібні Сіно (Душанбе, Таджикистан); АТ «Медичний університет Астана» (Астана, Казахстан); Казахська академія спорту та туризму (Алмати, Казахстан); Західно-Казахстанський державний медичний університет імені Марата Оспанова (Актобе, Казахстан); Самаркандський державний медичний університет (Самарканд, Узбекистан); Ургенцький філіал Ташкентської державної медичної академії (Ургенч, Узбекистан); Аль-Хаваш приватний університет (Хомс, Сирія); Університет Лінкольна (Куала-Лумпур, Малайзія); Міжнародна організація з освіти та науки ALAIESCO (Рабат, Марокко); Фондація «Чотири пори року» (Жешув, Польща); Університет Південної Богемії (Чеське Будейовіце, Чехія); Університет Уппсали (Уппсала, Швеція); Університет Поля Сабатьє (Тулуза, Франція); Університет Мансури (Мансура, Єгипет); Вища школа наук про здоров'я Collegium Masoviense (Жирардув, Польща); Міжнародний центр з питань освіти та підготовки у сфері охорони здоров'я департаменту глобального здоров'я (I-TECH) Університету штату Вашингтон (UW) (Вашингтон, США); Фондація допомоги дітям (Живець, Польща).

У межах укладених угод університет здійснює спільні наукові розробки і проекти, академічні обміни науково-педагогічних працівників і студентів.

2006 р. колектив відділу міжнародних зв'язків започаткував унікальну програму «Міжнародні студентські літні школи».

Перед учасниками програми відкриваються такі можливості: вдосконалення навичок володіння розмовною англійською мовою; знайомство зі студентами з різних країн світу; формування навичок роботи в міжнародній студентській команді та розвиток лідерських якостей; цікаве дозвілля: екскурсії, спортивні змагання; ознайомлення з національними та культурними особливостями країн-учасниць проекту.

З дня започаткування Міжнародних студентських літніх шкіл у програмі взяли участь понад 400 студентів ТДМУ, студенти навчальних закладів зі всіх областей України та майже 300 гостей із США, Канади, Австрії, Польщі, Росії, Казахстану, Індонезії, Словаччини, Чехії, Грузії, Таджикистану, Болгарії, Німеччини.

З 2006 р. працівники університету здійснили низку закордонних стажувань на базах провідних вищих медичних закладів Європи, а саме: у Віденському медичному університеті (Австрія), Карловому університеті в Празі (Чехія), Медичному університеті Братислави (Словаччина), Медичному університеті Сілезії (Катовіце, Польща). Результатом стажувань стало видання серії книг, у яких було викладено і проаналізовано особливості організації навчального процесу у сфері медицини в цих країнах.

2012 р. ТДМУ став ініціатором заснування міжнародної організації «Науково-освітні інноваційно-технологічне об'єднання», членами якої є 24 учасники. Основною метою діяльності цієї організації є формування сучасної ефективної корпоративної системи підготовки кваліфікованих професійних фахівців і наукових кадрів високого рівня у сферах охорони здоров'я, фізичного виховання і спорту (зокрема здоров'я людини, фізичної реабілітації, фітнесу та рекреації), реалізація інноваційних проектів на основі

спільних інтересів і докладають зусиль щодо підвищення якості освіти і наукових досліджень.

Програму академічних студентських обмінів започатковано з метою розширення академічної мобільності студентів, покращення якості вищої освіти, підвищення ефективності наукових досліджень, зростання конкурентоспроможності випускників вищих навчальних закладів на українському й міжнародному ринках освітніх послуг та праці, досягнення міжнародного зіставлення освітніх стандартів, залучення іноземного інтелектуального потенціалу на основі двосторонніх та багатосторонніх угод між українськими і закордонними партнерськими навчальними закладами, встановлення внутрішніх і зовнішніх інтеграційних зв'язків.

Протягом останніх п'яти років у нашому університеті активно розвивається програма фахових стажувань для молодих учених.

Понад 100 студентів університету мали можливість навчатися та проходити практику в провідних вищих медичних навчальних закладах уні-

Наталія ЛІСНИЧУК – керівник відділу міжнародних зв'язків (четверта ліворуч) з учасниками Міжнародних літніх шкіл

інтеграції наукового, освітнього, лікувально-профілактичного, інноваційного та технологічного потенціалу організацій-партнерів.

2015 р. наш університет став членом Європейської асоціації університетів (EUA). Європейська асоціація університетів (EUA) – це організація, що об'єднує понад 850 навчальних закладів з 47 країн. У межах асоціації здійснюється співпраця та обмін інформацією, а також проведення спільних дослідницьких проектів.

Від початку своєї діяльності відділ міжнародних зв'язків організував більше 500 закордонних відряджень понад 400 працівників ТДМУ в 36 країн світу. Понад 100 працівників навчального закладу здійснили програми фахових стажувань на навчальних та клінічних базах зарубіжних партнерів.

Студенти та професорсько-викладацький склад навчального закладу активно беруть участь у низці грантових міжнародних програм, таких, як: Erasmus Mundus MEDEA, Erasmus+, програма «Fulbright Scholar», програма академічної мобільності MEVLANA, Міжнародна дослідницька програма POLO-NEZ, Baltic University Programme, Програма академічних студентських обмінів, програма «Європейський диплом», програма «Visiting Professor».

2016 р. ТДМУ ім. І. Я. Горбачевського увійшов до Балтійської університетської програми (BUP). Нині мережа BUP об'єднує 232 універ-

верситетів-партнерів з Польщі, Чехії, Словаччини, США і Канади.

2015 р. відділ міжнародних зв'язків розпочав програму «Європейський диплом» спільно з Вищою школою безпеки (м. Познань, Польща). ТДМУ надає своїм студентам унікальну можливість отримати два дипломи – український і польський.

В університеті започатковано практику запрошення провідних учених іноземних університетів задля читання лекцій для студентів і викладачів у рамках програми «Visiting Professor». Зарубіжні партнери також запрошують для читання лекцій професорів нашого університету, які вільно володіють англійською мовою.

З кожним роком міжнародна діяльність Тернопільського державного медичного університету імені І. Я. Горбачевського набирає дедалі більших обертів та відкриває світові обрії з новими можливостями та перспективами для працівників і студентів. Активно розвивається напрямок поширення актуальної міжнародної інформації. Наш сайт постійно наповнюється різноманітним контентом від закордонних партнерів університету. Відтак ми не лише надаємо доступ до корисної інформації, а й сприяємо її ефективному розповсюдженню серед викладачів і студентів.

**Наталія ЛІСНИЧУК,
керівник відділу
міжнародних зв'язків**

Професор ТДМУ Ярослав ГОНСЬКИЙ з професором Станіславом ШТИПЕКОМ (2004 р.)

нерів, залучення викладачів і студентів до участі в міжнародних програмах 2005 р. було створено відділ міжнародних зв'язків, який очолила доц. Н. Є. Лісничук.

З часу створення відділу університет істотно розширив напрямки своєї міжнародної діяльності та суттєво збільшив коло зарубіжних партнерів.

Нині університет співпрацює з 54 закордонними партнерами з 21 країни світу, такими, як: Університет Мюррея (Кентуккі, США); Університет Південної Кароліни Апстейт (Спартанбург, США); Біомедичний інститут університету Клемсона (Клемсон, США); Global Professional Consulting, Inc. (Нью-Йорк, США); Corbia International

(Берлін, Німеччина); Карлів університет у Празі, Перший медичний факультет (Прага, Чехія); Словацький медичний університет (Братислава, Словаччина); Віденський медичний університет (Відень, Австрія); Health Center of Excellence (Примштина, Республіка Косово); Тбіліський державний медичний університет (Тбілісі, Грузія); Ondokuz Mayis University (OMU) (Самсун, Туреччина); Російський національний дослідницький медичний університет імені М. І. Пирогова (Москва, Росія); Московський державний медико-стоматологічний університет (Москва, Росія); Кіровська державна медична академія (Кіров, Росія); Центральний

КСЕНІЯ ОЛІЙНИК: «МЕНІ ЦІКАВА МЕДИЦИНА, ПОДОБАЄТЬСЯ Й СПІВАТИ»

Студентка 2 курсу медичного факультету Ксенія Олійник – переможець кількох міжнародних вокальних конкурсів і міського фестивалю-конкурсу «Окрилені піснею». За активну участь у культурно-мистецькій роботі отримала подяку ректора ТДМУ, професора Михайла Корди. З розповіді про цю знакову подію й розпочалася наша розмова.

– За час навчання в ТДМУ ви проявили себе як здібна студентка та талановита співачка, учасниця багатьох культурно-мистецьких заходів в університеті, міжнародних і всеукраїнських музичних конкурсів. Коли і як музика увійшла у ваше життя?

– Музику люблю з дитинства. Закінчила школу-студію при Тернопільському музичному училищі, граю на сопілці та саксофоні. Співаю ж – відколи себе пам'ятаю. Малою, почувши якусь гарну мелодію, починала її наспівувати. Коли пірнула – почала співати в церковному хорі. Одного разу в церкві до мене підійшла пані, сказала, що маю гарний голос і запропонувала брати в неї уроки співу. Це була викладачка музичного училища, диригент і вокаліст Богдана Іванівна Савва-Баранова. Так розпочався в моєму житті новий етап, пов'язаний з музикою, і я дуже рада, що саме Богдана Іванівна – талановита, душевна, віддана професію – була моїм першим вчителем вокалу.

Зараз я навчаюся в Тамарі

Омелянівни Коваль, заслуженої артистки України, солістки Національної опери та балету України імені Т. Шевченка, викладача Київського інституту музики ім. Глієра. Наше знайомство відбулося в травні 2016 року, коли я, студентка ТДМУ, взяла участь у міжнародному конкурсі вокалістів у Києві. Тамарі Омелянівни сподобався мій голос і вона запропонувала мені вступати на вокальний факультет інституту ім. Глієра, на заочну форму навчання. Цієї вступної кампанії я знову складатиму ЗНО. Необхідно також скласти іспит із сольфеджіо, акторської майстерності та виконати шість оперних арій.

– Нехай щастить! Але це дуже велике навантаження – навчатися одразу у двох вишах. Що додає сил?

– Підтримка батьків. Їхня віра в мене окрилює.

– Виросли ви...

– ... в родині медиків. Моя прабабуся була фармацевтом, бабуся – першим аспірантом кафедри фармакології нашого вишу. Дідусь за фахом – хірург. Мама – дитячий обласний алерголог, тато – завідувач кафедри анестезіології та реаніматології ТДМУ. Мої рідні для мене – приклад у всьому, я з дитинства знала, що хочу бути лікарем. Закінчила Тернопільську загальноосвітню школу №4 й подала документи до ТДМУ ім. І.Я. Горбачевського. Наскільки медицина цікава та водночас складна наука, переконалася вже на першому курсі. Так, спочатку було нелегко, але я досить швидко адаптувалася до нових навантажень і сконцентрувалася на навчанні. Приємно, що в нашому університеті створені гарні умо-

ви і для навчання, і для розвитку творчих здібностей студентів. Переконалася в цьому на власному досвіді.

– За останній час ви стали лауреатом кількох престижних конкурсів, зокрема, Міжнародного вокального конкурсу «Вікторія» та XII Міжнародного фестивалю-конкурсу «Духовні джерела», що відбулися в Києві, Міжнародного музичного конкурсу «Autumn starfall», зорганізованого в столиці Чехії. У Празі, в якій номінації виступали?

– «Академічний вокал». Про лауреатство не мріяла – просто старанно готувалася до кожного конкурсу. Щиро кажучи, не очікувала таких високих оцінок журі. Для мене це був приємний сюрприз.

– Який у вас голос?

– Драматичне сопрано. Відповідно до тембру голосу й репертуар підбираю. Співаю класичні оперні арії, романси. Найбільше в моєму репертуарі української музичної класики XVII-XVIII століття, а також італійських арій. Вони дуже мелодійні та сприяють розвитку вокальних даних. Італійська мова для співака все одно що анатомія для лікаря. Її не можна не знати. Але пісні українських авторів не поступаються світовим шедеврам. На жаль, їх рідше чуєш, але від того вони не стають гіршими. Серед моїх улюблених романс Марка Кропивницького «Соловейко» й українська народна пісня «Ой гарна я гарна». Також співаю англійською (арія «Summertime» з опери Гершвіна «Поргі та Бесс»), німецькою (твори Моцарта, Шуберта), російською.

– Звідки у вас цей дар? У кого ще в родині був гарний голос?

– Дуже гарно співав мій дідусь – Валентин Федорович. Він ніколи не брав уроків вокалу, але мав від природи сильний голос. Дідусь багато років працював головним лікарем на станції переливання крові й коли приходив з роботи виснаженим – співав, щоб зняти втому. Його часто запрошували виступити на концертах і навіть в радіоэфірі. Мій прадід співав в хорі з Шаляпіним. Це було в Казані, звідки Шаляпін родом і де мій прадід жив якийсь час. Розповіді про це в нашій родині передаються з покоління в покоління.

– То, виходить, ви продовжили пісенні традиції. Брат, сестра теж співають?

– Ні. У брата Миколи інший хист. Він – інженер. Сестра Катерина, як і я, обрала медицину. Вона випускниця ТДМУ, зараз працює над дисертацією. Її спеціальність – дерматовенерологія.

– Як галузь медицини вас цікавить найбільше?

– Дуже подобається анестезіологія. Відкрила для себе цей розділ медичної науки завдяки батькові, його розповідям, хоча поглиблене вивчення дисципліни почнеться на старших курсах. З нетерпінням чекаю фармакології. Цікавить ще мене фоніатрія. Фоніатр лікує голосові зв'язки. Почасти ці лікарі мають дві вищі освіти – медичну й музичну. Вважаю це гарним поєднанням.

– Як склали зимову сесію?

– Успішно. Готувалася дуже старанно. Навіть від занять співом на місяць відмовилася.

– Якщо випадатиме вільна година, як відпочиваєте?

– Люблю читати книжки, з яких можу почерпнути для себе

щось нове. Або подивитися цікавий фільм. Хоча таке буває нечасто, бо вільного часу, по суті, немає. В суботу та неділю йду до храму. Дуже люблю церковний спів і сама співаю в архієрейському хорі.

– Що в творчих планах? Чи братимете участь у нових курсах вокалістів?

– Ні, беру паузу, бо треба готуватися до літньої сесії в ТДМУ та до вступу в Київський інститут музики ім. Глієра. Це подвійна відповідальність, але докладу всіх зусиль, щоб впоратися. Дуже вдячна батькам, які навчили мене не боятися труднощів.

– Були миті, коли, здавалося, сил не залишилося?

– Були. Мені цікава медицина, подобається співати, але на першому курсі навантаження часом здавалося непомірним і втомлювала гору. Ненадовго. Бо у важкі хвилини батьки були поруч, їхня підтримка дарувала оптимізм, допомагала перевести подих і працювати далі. Без праці не буде успіху. З часом починаєш це розуміти.

– Медицина, музика, вокал... Це те, з чим ви зростали. Нині, коли виходите на сцену, хвилюєтеся?

– Одна з найталановитіших сучасних вокалісток Бейонсе зауважила: якщо співак не хвилюється, отже, він погано заспіває. Хвилюватися перед виступом – це нормально. Але це хвилювання треба вкласти у пісню, щоб струна пішла з твого серця й торкнулася душі слухачів, щоб вони відчули кожну ноту, весь колорит музики та сприйняли її.

Лідія ХМІЛЯР

Благодійність

СЕРЦЯ, СПОВНЕНІ ТЕПЛА Й ДОБРА

Члени науково-красознавчої студії «Терполяни» та студенти-волонтери ТДМУ завітали з великодніми подарунками до учнів Тернопільського обласного навчально-реабілітаційного центру. Діти були дуже раді гостям. Коли всі зібралися в актовій залі, директор центру Ірина Король зазначила, що студенти-медики стали добрими друзями хлопчиків і дівчаток, які тут навчаються. Вона, зокрема, згадала прекрасну виставку копій художніх робіт Тараса Шевченка, яку студенти-медики організували в актовій залі навчально-реабілітаційного центру з нагоди 203 річниця з дня народження Великого Кобзаря. Експозиція дуже сподобалася дітям.

Зі святом Великодня присутні привітали доцент кафедри філософії та суспільних наук ТДМУ, керівник науково-красознавчої

студії «Терполяни» Леонід Кравчук, який зазначив, що в ТДМУ приділяють велику увагу доброчинній діяльності.

– Радий знову бути тут, з вами, – звернувся до дітей, вітаючи їх з Великоднем, заступник міського голови Тернополя Леонід Бицюра. – Вдячний керівництву медуніверситету, де не лише готують майбутніх медиків – висококласних фахівців, а й приділяють велику увагу формуванню найкращих моральних якостей студентів. Участь у доброчинних проектах допомагає молодим людям, які сповідують високі духовні цінності, зреалізувати себе.

Заступник міського голови вручив грамоти за активну участь у

громадському житті університету студентці 4 курсу медичного факультету Наталі Козак, студентці 2 курсу зі спеціальності

«медико-профілактична справа» Аліні Оліферук, студентці 2 курсу факультету іноземних студентів Сарі Абдулелкусіне.

– Дуже приємно, що у студентів-медиків склалася традиція допомагати обласному навчально-реабілітаційному центру, –

сказала доцент кафедри мікробіології ТДМУ Олена Покришко. – Під час нещодавньої благодійної акції наші волонтери зібрали 14 тисяч гривень, за які будуть придбані масажери та інше потрібне обладнання.

Здоров'я та успіху хлопчикам і дівчаткам побажав доцент кафедри філософії та суспільних наук ТДМУ Тарас Кадобний.

– Нещодавно в цій залі відбулася виставка малюнків і ми спільно з дирекцією центру хочемо привітати найактивніших її учасників, – сказав Тарас Богданович.

Авторів кращих малюнків відзначили грамотами, наймолодші діти отримали також читанку для початкових класів «Кобзарик», а бібліотеці школи

студенти подарували «Шевченківський словник».

Не обійшлося й без пісенних подарунків. Студентки 1 курсу фармацевтичного факультету Ірина Роговська та Тетяна Лемішка виконали дуже співзвучні свята українські пісні – про батьківську хату, материнську рідну мову та любов до рідного краю.

Слава Богу, є люди, які щедро діляться теплом свого серця, які конкретними справами примножують добро на землі. Від імені шкільної громади здоров'я, щастя та успіху гараздів побажала гостям учень 9 класу Арсен Слотюк – учасник Західноукраїнського інтелектуального турніру, капітан шкільної команди «Нескорени».

На завершення зустрічі хлопчики та дівчатка виконали улюблену пісню, яку підспівувала вся зала. Студенти ж роздали дітям великодні смаколики й, зокрема, гарно прикрашені пасочки.

Оксана БУСЬКА,
Микола ВАСИЛЕЧКО (фото)

ПРОБЛЕМА ОРФАННИХ ЗАХВОРЮВАНЬ Є НАДТО ГОСТРОЮ

Нещодавно в нашому університеті побував доцент кафедри інфекційних хвороб Ризького медичного університету ім. П. Страдіня Раймонд Симаніс. Окрім наукової візії, в статусі консультанта він репрезентував у Тернополі відому шведську компанію SOBI, яка займається лікуванням генетичних захворювань. У рамках візиту Раймонд Симаніс прочитав для викладачів та студентів старших курсів лекцію «Діагностика та лікування спадкової тирозинемії I типу в дітей». На зустрічі з відомим науковцем, яка відбулася на базі Тернопільської обласної дитячої лікарні, були присутні й практикуючі лікарі – неврологи, представники генетичного центру, гастроентерологи. Детальніше про перебування в ТДМУ Раймонда Симаніса попросили розповісти доцента кафедри дитячих хвороб з дитячою хірургією ТДМУ Тамару Воронцову.

– Тамаро Олександрівно, які враження від лекції відомого у сфері генетичних захворювань науковця?

– Найперше, хоча зазначити, що я та мої колеги з великим зацікавленням намагаємося відвідувати лекції наших колег з інших медичних ВНЗ України та зарубіжжя, які відбуваються в нашому університеті. Як з'ясувалося, з Раймондом Симанісом ми вже знайомі, кілька років тому брали участь в одному з міжнародних науково-практичних форумів. Щодо представленої теми, то вона нині набула широкого резонансу серед педіатрів усього світу, але найперше в Україні – адже проблема орфанних захворювань нині є надзвичайно гострою. З великим інтересом прослухали лекцію, яка вирізнялася чітко вибудованою структурою, і що особливо примітно – виклад матеріалу був доступним для усіх категорій слухачів, маю на увазі студентів. Дізналися багато нового щодо тирозинемії, зокрема, про перебіг цієї недуги, під яку іншу патологію «полюбляє» маскуватися. Бо, приміром, і вроджені гепатити, і спадкові рахіти можуть ввести лікаря в оману схожістю симптоматики. Виникає ця патологія надзвичайно рідко – усього один випадок на сто тисяч осіб, але, як наголошував доповідач, її загроза в тому, що на п'ять років трапляється лише один випадок, і лікар навіть не підозрює, що це тирозинемія. Діагностувати відносно легко, але якщо знати, які обстеження потрібно зробити та як диференціювати покази. Щодо лікування цієї недуги, то Раймонд Симаніс переконує, що лікування з допомогою препарату орфадин демонструє доволі гарні результати. Зокрема, він оприлюднив клінічні

висновки, і на слайдах ми змогли побачити значну позитивну динаміку в розвитку дітей до лікування та після проведеної терапії. Особливо доповідчак привернув увагу неонатологів, педіатрів, гастроентерологів, бо саме в їхній практиці трапляються маленькі пацієнти із симптоматикою тирозинемії. Щоп-

Раймонд СИМАНІС, доцент (м. Рига, Латвія), Тамара ВОРОНЦОВА, доцент ТДМУ

равда, лікарі не завжди насторожені до цієї недуги, тому катреном на лекції прозвучав симптомокомплекс тирозинемії.

– Як відомо, представник Ризького медуніверситету вперше побував у нашому ВНЗ, були й інші зустрічі з керівництвом, викладачами. Про що йшлося під час відвідин?

– Упродовж двох днів Раймонд Симаніс перебував в ТДМУ. Це його перший візит на Тернопілля та знайомство з науковцями нашого вишу. Ясна річ, відбулася зустріч з проректорами ТДМУ, професорами Іваном Кліщем і Степаном Запорожаном, на якій обговорили

можливі дотичні сфери співпраці. Наш університет зацікавлений у налагодженні партнерського співробітництва з найрейтинговішим університетом Балтії. Під час зустрічі, яка відбулася на кафедрі інфекційних хвороб з епідеміологією, шкірними та венеричними хворобами, її завідувач, професор Михайло Андрейчин подарував панові Раймонду свою монографію «Біотероризм», чим приємно здивував гостя, який читає своїм студентам лекції на цю тематику. Але раніше й не здогадувався, що, крім зарубіжних авторів, й відомий український учений виклав свій погляд на цю актуальну проблему. Ще одна тема, яка, ймовірно, може стати предметом майбутньої діяльності у міжнародному співтоваристві – лайм-бореліоз. Як розповів Раймонд Симаніс, його німецькі партнери цікавилися науковцями, що займаються цією проблемою. Тому знайомство з доцентом цієї кафедри Марією Шкільною, яка в нашому

університеті очолює науковий проект з лайм-бореліозу, гадаю, додасть нових можливостей у вивченні та дослідженні цієї патології. З великим інтересом латвійський гість познайомився з викладачами на кафедрі інфекційних хвороб з епідеміологією, шкірними та венеричними хворобами ТДМУ. І остання новина, яку хочу оприлюднити: днями отримала електронною поштою лист від пана Симаніса, в якому він повідомляє, що його гріють надзвичайно приємні спогади від поїздки до України, зокрема, нашого університету. Також він пропонує провести селективний скринінг на Тернопільщині: «спеціалісти з Фінляндії зможуть допомогти в організації селективного скринінгу спадкової тирозинемії I типу. Торік лабораторія в місті Турку провела тестування крові чотирьох пацієнтів з України (сухі плями крові), щоб підтвердити діагноз. Якщо пацієнтові встановлять діагноз «тирозинемія I типу», впевнений, разом ми зможемо допомогти». Сподіваюся, це гарне та оптимістичне для медицини нашого краю повідомлення, яке допоможе піднести виявлення та лікування цього генетичного захворювання на новий, якісно вищий рівень.

Лариса ЛУКАЩУК,
Микола ВАСИЛЕЧКО (фото)

ПОГЛИБЛЮЮТЬ ЗНАННЯ, ВДОСКОНАЛЮЮТЬ ПРАКТИЧНІ НАВИЧКИ

Нещодавно на Кременеччині із успіхом завершився II Всеукраїнський зимовий чемпіонат бригад екстреної (швидкої) медичної допомоги з міжнародною участю, присвячений 60-річчю

Крилюк та інструктор Всеукраїнської ради реанімації, лікар Заліщицької ЦКРЛ, багаторазовий чемпіон України та Європи з екстреної медичної допомоги Галина Цимбалюк.

Проректор ТДМУ, професор Степан ЗАПОРОЖАН вручає подяку Галіні ЦИМБАЛЮК

ТДМУ. Значну роль в його організації та проведенні відіграли студенти ТДМУ, зокрема, представники молодіжного осередку Всеукраїнської громадської організації «Всеукраїнська рада реанімації (ресусцитації) та екстреної медичної допомоги» Ігор Бигар, Петро Ваховський, Катерина Воробець, Анастасія Гудима, Роман Гук, Денис Кошарський, Василь Кузь, Богдана Перевізік, Ірина Станько. На всіх етапах чемпіонату, починаючи з реєстрації учасників і закінчуючи помічниками суддів на етапах, вони були незамінними учасниками організаційної команди. У зв'язку з цим

Протягом тижня щодня після занять студенти вивчали діяльність відділення невідкладної допомоги «Emergency Department», виконали практично понад 50 сценаріїв різноманітних невідкладних станів, на віварії в експериментальній операційній відпрацювали in vivo основні рятувальні маніпуляції (торакопункцію та торакоцентез з дренажуванням плевральної порожнини, конікопункцію і конікотомію, а також зупинку масивної кровотечі), намітили план подальшої підготовки. Одна з навчальних лабораторій Центру симуляційного навчання ТДМУ перетворилася на «Trauma Room» й була дооснащена дефібрилятором з кардіомонітором і можливістю кардіостимуляції, УЗД-апаратом для швидкого виявлення рідин у порожнинах тіла та всім необхідним для рятування життя людини.

Подяки від імені ректора вручив проректор з науково-педагогічної і лікувальної роботи, професор Степан Запорожан. Він зазначив, що, незважаючи на напружений графік навчального процесу в ТДМУ, члени молодіжного осередку Всеукраїнської ради реанімації знаходять можливість поглиблювати знання та практичні навички в позаурочний час, у вихідні й гідно представляють ТДМУ на всеукраїнських і міжнародних заходах. Принагід-

ректор ТДМУ, професор Михайло Корда відзначив кожного з них подякою.

Вручення подяк співпало з підготовкою учасників молодіжної команди в чемпіонаті Європи з симуляційної медицини, який відбудеться на початку травня в Любліні (Республіка Польща). З цією метою спеціально з Києва доправили манекен – симулятор травми. До Тернополя прибув і голова правління Всеукраїнської ради реанімації, керівник навчально-тренувального відділу Українського науково-практичного центру екстреної медичної допомоги і медицини катастроф Віталій

но Степан Йосипович зауважив, що представники «молодіжки» Ірина Станько, Наріз Джавадова, Антін Шувар і Андрій Михнюк після ретельного відбору візьмуть участь у медичному забезпеченні «Євробачення-2017» у м. Києві як волонтери-парамедики.

Проф. Степан Запорожан подякував Віталію Крилюку та Галіні Цимбалюк, які стали справжніми друзями ТДМУ, за їхню невтомну працю, навчання студентів і велике бажання змінити на краще стан екстреної медичної допомоги в Україні.

Яніна ЧАЙКІВСЬКА

СУЧАСНІ ПОГЛЯДИ НА МЕХАНІЗМИ САМООЧИЩЕННЯ КЛІТИН

До дня народження засновника сучасної фізіології, видатного англійського вченого Вільяма Гарвея на базі кафедри нормальної фізіології університету відбулися II фізіологічні читання. Цьогоріч вони були присвячені висвітленню сучасних поглядів на механізми самоочищення клітин та їхній вплив на життєдіяльність організму.

Участь у заході взяли викладачі кафедри, науковці університету, студенти 2 курсу медичного та стоматологічного факультетів, члени наукового гуртка кафедри.

Завідувач кафедри нормальної фізіології, професор, заслужений діяч науки і техніки України Степан Вадзюк розповів про історію започаткування фізіологічних читань в Україні:

— У травні 2015 року, перебуваючи в старовинному Львові на XIX з'їзді Українського фізіологічного товариства з міжнародною участю, присвяченому 90-річчю від дня народження академіка П. Г. Костюка, я виступив з ініціативою про запровадження Дня фізіолога в Україні, адже фізіологія — це фундамент, основа медицини, що має всесвітнє визнання. Свідченням цього є хоча б присвоєння Нобелівської премії у галузі фізіології та медицини. Розвиток фізіології від системної, започаткованої Гарвеєм, до клітинної, молекулярної, генетичної, був досить важким і копітким. Щоб підкреслити важливість і фундаментальність науки фізіології, делегати з'їзду підтримали мою ініціативу й ухвалили рішення про запровадження Дня фізіолога України. Вже другий рік поспіль відзначаємо його першої неділі квітня. Оскільки засновником фізіології, як самостійної науки, вважають Вільяма Гарвея, тому відзначення Дня фізіолога приурочується дню народження

Завідувач кафедри нормальної фізіології ТДМУ, професор Степан ВАДЗЮК розповідає про історію започаткування фізіологічних читань в Україні

цього вченого, а народився він 1 квітня 1578 року.

Доцент кафедри нормальної фізіології Ігор Паньків представив доповідь на тему: «Вільям Гарвей — засновник фізіології». Він розповів про основні етапи із життя науковця, про неординарний вклад у виникнення та розвиток цієї науки. З 1609 р. Гарвей займав пост молодшого, а потім і головного лікаря в Лондонській лікарні Св. Варфоломія й понад тридцять років учений присвятив роботі в цьому лікувальному закладі. Гарвей, подібно Гіппократу, основні надії покладав на вплив доквілля у визначенні здоров'я, прагнув створити належні гігієнічні умови для хворого та забезпечити правильне харчування.

Надзвичайно цікавим для слухачів також була розповідь про відкриття Гарвеєм кіл кровообігу: «Вчений дійшов висновку, що укусу змії лише тому небезпечний, що отрута веною поширюється з місця укусу по всьому тілу. Ці думки В. Гарвей вперше виклав у люмлейвській лекції, яку прочитав у Лондоні 16 квітня 1618 р., яка ґрунтувалася на власних спостереженнях і дослідах. Свої погляди він коротко сформулював словами, що кров рухається по колу. Виділив два кола: мале — через легені й велике — через все тіло. Це вчення і послужило започаткуванню фізіології як самостійної науки».

«Сучасні погляди на механізми самоочищення клітин та їхній вплив на життєдіяльність організму» — такою була тема доповіді завідувача кафедри, професора Степана Вадзюка. Він, зокрема, зазначив, що відкриття механізмів самоочищення клітин вказало шлях до розуміння фундаментальної важливості їх для безлічі фізіологічних явищ, що дає можливість розробляти засоби боротьби з найважчими напастями людства — раком, діабетом та хворобами Паркінсона й Альцгеймера. Відомо, що життєдіяльність клітини супроводжується процесами постійного утворення та руйнування. Нині добре відомо, як клітина синтезує білки, як відбувається біогенез органел. Набагато менше знаємо, як відбувається очищення клітини. Нормальний перебіг процесів життєдіяльності передбачає постійну деградацію білків та органел. Порушення цих процесів призводить до розвитку патології. Справа в тому, що клітинні білки мають обмежений період «активного життя», коли вони перебувають у правильній просторовій конформації і можуть виконувати свої функції. Через певний час, найчастіше декілька днів, білки, внаслідок денатурації, втрачають правильну форму й тому, щоб уникнути негативних наслідків для клітин, вони мають бути розщеплені до амінокислот, які у подальшому

використовуватимуться для побудови нових білків з правильною конформацією. І доки існує життя, доти й відбуваються ці різноспрямовані процеси біосинтезу та деградації. Розрізняють два основні механізми самоочищення клітин. В еукаріотичній клітині — це протеасомна деградація білків, що відбувається в цитоплазмі (лізосом — незалежний внутрішньоклітинний протеоліз) та автофагія, що відбувається в спеціальній органелі — лізосомі або вакуолі. Цитоплазматична деградація білків здійснюється у величезному мультиензимному комплексі, відомому як протеасома. Білок, що підлягає деградації, спочатку мітиться спеціальним білком убіквітином, за допомогою ферментів, що називаються убіквітин-лігазами. Після цього утворений комплекс зв'язується з протеасомою, де і відбувається деградація. Автофагія (дослівно з грецької — самопідання) є альтернативним механізмом деградації клітинного матеріалу, переважно білків великого розміру та цілих органел. Відкриття цього явища, його морфологічний опис і, власне, сама назва належать бельгійському вченому Кристіану Де Дюве, який відкрив також два види органел — лізосомі та пероксисомі. Він показав, що під час автофагії клітинний матеріал поглинається й деградує в гідролітичному компартменті тваринної клітини — лізосомі. За свої відкриття Де Дюве 1974 року був нагороджений Нобелівською премією в галузі фізіології та медицини. Першим, кому вдалося описати гени, специфічно залучені в автофагію, був японський дослідник Йосінорі Осумі — Нобелівський лауреат у галузі фізіології та медицини 2016 року. Праці Осумі допомогли усвідомити важливість автофагії в багатьох фізіологічних процесах — від адаптації до голоду, до імунної відповіді. Мутації в асоційованих з автофагією генах можуть вик-

ликати хворобу Паркінсона, діабет II типу.

Таким чином, автофагія є універсальним механізмом рециклізації конструктивних матеріалів клітини. Тому очевидно, що порушення цього процесу може призводити до різних патологічних станів. Встановлено, що автофагія захищає організм від різних патологій, таких як інфекції, рак, нейродегенеративні та серцево-судинні захворювання й передчасного старіння.

Наприкінці доповіді Степан Несторович дав рекомендації щодо правильного харчування, яке може підвищити активність процесу автофагії, та навпаки: «Низькокалорійне харчування продовжує життя на 30-40 відсотків, завдяки обмеженню калорій активується ген Sirt 1, який називають геном довголіття. Пригнічує ж автофагію — висококалорійна їжа, надмірне вживання солодощів і червоного м'яса. Активувати аутофагію допоможе голодування раз на тиждень з водою, чаєм, кавою без цукру та молока, також стимулюють аутофагію грейпфрут, вівсяна каша, огірки, кави, чай, куркума, оливкова та лляна олія, капуста, шпинат, яйця, сметана, кефір, і головне — фізична активність».

Підбив підсумки других фізіологічних читань проректор з наукової роботи, професор Іван Миколайович Кліщ:

— Надзвичайно приємно вже вдруге бути присутнім на такому зібранні, яке започатковано професором Степаном Вадзюком. Вважаю, що проведення такого заходу дозволяє детальніше розглядати досягнення сучасної науки та впроваджувати їх у практику. Нині дослідження ґрунтуються на вивченні процесів на клітинному та субклітинному рівнях, тому так важливо запроваджувати ці методи в наукових лабораторіях нашого університету.

Також Іван Миколайович повідомив, що найближчим часом планують закупити сучасну апаратуру вартістю майже три мільйони гривень, яка стане хорошою базою для проведення наукових досліджень як науковцями університету, так і студентами.

Людмила ГОРБАНЬ, аспірантка кафедри нормальної фізіології

АКЦІЯ

СТУДЕНТИ ЗОРГАНІЗУВАЛИ ДЕНЬ ЗДОРОВ'Я ДЛЯ ШКОЛЯРІВ

Студенти Тернопільського державного медичного університету відвідали загальноосвітню школу № 10, аби розповісти учням четвертих класів про важливість збереження здоров'я. Студенти третього курсу стоматологічного факультету Микола Шафір та Анна Шостак ознайомили школярів з правилами дотримання гігієни ротової порожнини та провели майстер-клас з догляду за зубами.

Найбільше учням молодших класів сподобалося працювати на муляжі ротової порожнини.

На актуальні теми «Контактні інвазії: ентеробіоз, педикульоз, короста, демодекоз» та «Геогельмінти» з учнями сьомого класу спілкувалися студенти медичного факультету Роман Ярославський та Валентина Пітухова.

Школярі активно обговорювали шляхи зараження та профілактику цих захворювань.

Цікавою була бесіда з учнями дев'ятого класу на тему «Статеве дозрівання. Заплід-

нення. Засоби контрацепції». Про це зі старшокласниками спілкувалися студенти третього курсу медичного факультету Катерина Бігуняк і Наталія Біскуська.

Керівництво школи виступило з пропозицією продовжити співпрацю зі студентами Тернопільського державного медичного університету імені І.Я. Горбачевського і в майбутньому організувати ще кілька схожих навчальних проектів для покращання освітнього рівня учнів.

Прес-служба ТДМУ

ВНЕСОК УКРАЇНСЬКИХ ВЧЕНИХ У РОЗВИТОК КОСМОНАВТИКИ

12 квітня відзначили День працівників ракетно-космічної галузі України. Наша країна – визнана у світі космічна держава. Вона – у «п'ятірці» провідних держав на ринку космічних послуг і технологій.

До української ракетно-космічної галузі входять кілька десятків підприємств. Провідним центром серед них є всесвітньо відоме конструкторське бюро «Південне» та виробниче об'єднання «Південний машинобудівний завод» у Дніпрі. Там створюють та серійно виробляють ракети-носії, космічні апарати, системи управління, орієнтації та траєкторних вимірювань. Великими досягненнями українських фахівців стало створення космічних апаратів «Січ-1», «Океан-О», «АУОС» та «Мікрон», ракетноносіїв «Зеніт-3SL», «Дніпро», «Циклон». Досягнення України в ракетно-космічній галузі дозволили їй разом із США, Росією та Норвегією взяти участь у спільному міжнародному проєкті «Морський старт» для запуску в Тихому океані космічних супутників різного призначення. Крім того, наша країна бере участь у міжнародних проєктах зі створення носіїв Antares та VEGA.

Україна як справжня космічна держава має чималу кількість видатних творців і теоретиків космонавтики. Її вчені багато зробили для розвитку світової космічної науки. Своїми відкриттями наблизили день польоту в космос і наші земляки.

Засядько

Олександр

Дмитрович

(1779-1837) –

український

інженер-арти-

лерист, гене-

рал-лейтенант

артилерії, кон-

структор ра-

кет, піонер ви-

користання їх з військовою ме-

тою. Народився в с. Лютецька

Гадяцького повіту Полтавської

губернії в сім'ї родовитого ко-

зака (гармаша Запорізької Січі).

Першим створив (1817 р.) кілька

типів бойових порохових ракет

і спеціальний пусковий пристрій

для стрільби ними, zorganizував

їхнє виробництво та розробив

тактику їхнього використання.

Кибальчич

Микола Іва-

нович (1853-

1881) – інже-

нер-винахід-

ник, публіцист,

революційний

народник. Ав-

тор проєкту

оригінального

літального

апарата, що був побудований за

принципом ракети та приводив-

ся в рух за допомогою реактивного двигуна. Народився в містечку Короп (тепер Чернігівська обл.) у сім'ї священика.

1881 року перебуваючи в ув'язненні, революціонер та інженер-винахідник в очікуванні неминучої смерті встиг надряпати на стіні тюремної камери проєкт космічного апарата, зміг викласти на папері свій геніальний задум – проєкт літального апарата, побудованого за принципом ракети та призначеного для пересування у міжпланетному просторі.

Цюлковський

Костян-

тин Едуардо-

вич (1857-

1935) – ви-

датний теоре-

тик, учений у

галузі ракет-

ної техніки,

авіаконструк-

тор, основоположник сучасної

космонавтики. Його предки –

вихідці з Волині, далекі родичі

зозяцького ватажка Северина

Наливайка, чим вчений пишався.

1894 р. учений виклав проєкт побудови моноплана (пізніше, 1932 р., розробив теорію польоту реактивного літака в стратосфері та схеми конструкції літаків з гіперзвуковими швидкостями). 1896 р. К. Цюлковський розпочав працю над своєю фундаментальною роботою «Дослідження космічного простору з допомогою реактивного двигуна» (закінчив 1903 р.). 1926-1929 рр. вчений запропонував оригінальну ідею побудови космічного корабля – багатоступеневу міжпланетну ракету.

Кондратюк

Юрій Васи-

льович (1897-

1942). Його

справжнє ім'я –

Шаргей

Олександр

Гнатович. Він –

учений-вина-

хідник, один з

піонерів кос-

монавтики,

обгрунтував і розрахував найе-

кономнішу схему польоту на

Місяць з поверненням на Зем-

лю. Так званою «трасою Кондр-

атюка» подорожували на

Місяць космічні кораблі «Апол-

лон».

Народився в Полтаві. Він розробляв ідеї космічних польотів, побудови проміжних міжпланетних баз, створення дзеркал-відбивачів для використання енергії сонячного проміння. Незалежно від К. Цюлковського вивчав основні проблеми космонавтики, космічних польотів і конструювання міжпланетних кораблів. У праці «Завоювання міжпланетних просторів» (1929 р.) вивів основне рівняння польоту ракети, розглянув енергетично найвигідніші траєкторії космічних польотів, виклав теорію багатоступеневих ракет. Пер-

шим сформулював теорію багатоступеневих ракет, запропонував використовувати для ракетного палива деякі метали та неметали й їх водневі сполуки. Розглянув проблеми створення проміжних міжпланетних баз, ідею використання гравітаційного поля небесних тіл для розв'язання цих проблем. Багато ідей Юрія Кондратюка (про створення космічних систем, про розрахунки траєкторій польотів для висадки на місячну поверхню) використано у практичній космонавтиці.

Ім'я Юрія Кондратюка залунало на весь світ після успішного польоту на Місяць 21 липня 1969 р. американських астронавтів Н. Армстронга, М. Коллінза й Е. Олдріна на космічному кораблі «Аполлон». Цей політ став втіленням його ідей у практичній космонавтиці. Адже було використано його схему висадки людей на поверхню Місяця, вдаючись до методу відокремлення посадкового модуля від основного корабля, який залишався на орбіті як штучний супутник. На знак великої поваги до видатного українського вченого-інженера на космодромі Канаверал (США) йому встановили пам'ятник, його ім'ям назвали кратер на зворотному боці Місяця та одну з малих планет.

Корольов

Сергій Пав-

лович (1907-

1966) – украї-

нський вчений

та конструктор у галузі ра-

кетобудування й космонавти-

ки, головний конструктор

перших ракет-носіїв, штучних

спутників Землі, пілотованих

космічних кораблів, основопо-

ложник практичної космонавти-

ки, академік АН СРСР (1958),

член президії АН СРСР (1960-

1966), двічі Герой соціалістичної

праці (1956, 1961). Серед його

винаходів – низка конструкцій

планерів, перші радянські раке-

ти на гібридному паливі «ГРД-

09» та на рідкому паливі «ГРД-

Х» (листопад 1933 року), пер-

ші космічний комплекс, велика

кількість балістичних і геофізич-

них ракет. Під його керівницт-

вом запуснені перші у світі

міжконтинентальна балістична

ракета, ракета-носієв «Восток»

та її модифікації, штучний супу-

тутник Землі, здійснені польоти косміч-

них кораблів «Восток» і «Вос-

ход», на яких уперше в історії

людства здійснені космічний

політ і вихід людини в космічний

простір; створені перші космічні

апарати серій «Луна», «Венера»,

«Марс», «Зонд», штучні супу-

тутники Землі серій «Електрон»,

«Молнія-1» та деякі із супутників

серії «Космос»; розроблений

проєкт космічного корабля

«Союз». Загалом Корольов ке-

рував роботами над першими

космічними програмами та став

ініціатором розвитку кількох при-

кладних наукових розробок,

спрямованих на подальший про-

грес у ракетно-космічній галузі.

Народився в Житомирі. З трьох років хлопчик жив у бабусі й діда у Ніжині (Чернігівська обл.), пізніше в Одесі. У Тернополі на його честь названо вулицю.

Проскура
Георгій Фе-
дорович
(1876-1958) – український радянський вчений, академік НАН України (1929), лауреат Державної премії

СРСР (1943), заслужений діяч науки і техніки УРСР (1944), доктор технічних наук, професор, видатний вчений у галузі аерогідродинаміки та гідромашинобудування. Народився в місті Сміль Черкаського повіту Київської губернії в сім'ї службовця. 1923 року за його ініціативи засновано Товаристо авіації та повітроплавання України й Криму, де він за власною ініціативою починає читати необов'язковий курс з повітроплавання. Незабаром Г.Ф. Проскура створює аерогідродинамічну лабораторію, яка 1930 року перетворюється в Харківський авіаційний інститут.

Становлення космічної галузі України почалося в 1937 році зі створення в Харківському авіаційному інституті реактивної групи під керівництвом Г. Проскура, що здійснила запуск великої стратосферної ракети під Харковом. З 1944 до 1955 рр. Георгій Федорович був директором лабораторії швидкохідних машин і механізмів АН УРСР.

Глушко

Валентин

Петрович

(1908-1989) –

видатний ук-

раїнський ра-

дьянський ін-

женер, уче-

ний в галузі

ракетно-кос-

мічної техніки, основополож-

ник радянського рідинного ра-

кетного двигунобудування,

академік АН УРСР (1958) та АН

СРСР. Творець багаторазового

ракетно-космічного комплексу

«Енергія» – «Буран». Разом з

С. Корольовим В. Глушко ство-

рив балістичні міжконтинен-

тальні ракети та радянські ра-

кетно-космічні системи. На дви-

гунах В. Глушка працюють

багаторазові ракетно-космічні

комплекси «Енергія», «Буран»,

космічні кораблі «Восток», ра-

кети-носії «Протон».

Народився в Одесі. Під керівництвом В.П. Глушка розроблені потужні РРД на низькокиплячих і висококиплячих паливах, що знайшли використання як на перших і в більшості других щаблях радянських ракет-носіїв, так

і на багатьох бойових ракетах.

На чолі радянської космічної програми 22 травня 1974 призначений директором і генеральним конструктором НВО «Енергія». За його пропозицією і під його керівництвом була створена багаторазова космічна система «Енергія – Буран». Він очолював роботи з вдосконалення пілотованих космічних кораблів «Союз», вантажного корабля «Прогрес», орбітальних станцій «Салют», створення орбітальної станції «Мир». 1987 року став ініціатором створення у Полтаві Музею авіації та космонавтики.

Янгель Ми-

хайло Кузь-

мич (1911-1971)

– учений-ме-

ханік, конст-

руктор у галузі

ракетно-кос-

мічної техніки.

Конструктор

радянської

балістичної зброї та космічних

апаратів різноманітного призна-

чення.

Народився у селянській сім'ї. Нащадок Л. Янгеля, свого часу висланого у Сибір з Чернігівщини. З 1954 р. М. Янгель працював у Дніпропетровському конструкторському бюро «Південне». Засновник науково-конструкторської школи. Лауреат Ленінської премії (1960) та Державної премії СРСР (1967).

М. Янгель зробив неоціненний внесок у вивчення верхньої атмосфери та навколоземного простору за програмами «Космос» та «Інтеркосмос». Під керівництвом і за участі вченого створено кілька класів і поколінь стратегічних бойових ракет, які могли використовуватися і як носії космічних апаратів. Це сприяло появі штучних супутників Землі – «Космос», «Циклон», «Зеніт». Уперше в світі при розробці ракет 2-го покоління було створено орбітальну головну частину, невловиму для засобів протиракетної оборони, що сприяло досягненню паритету у протистоянні в галузі стратегічних озброєнь. Розробляв ракетні комплекси третього і четвертого покоління. Завдяки заслугам М. Янгеля сучасна Україна посідає чільне місце в міжнародних проєктах освоєння космосу.

Велика кількість українців у різні роки брали участь у космічних польотах. Починаючи з 1956 року їх було понад двадцять, деякі з них побували на орбіті (й не раз) – Г. Береговий, О. Волков, Л. Попов, П. Попович та інші. 19 листопада 1997 р. на кораблі «Шатл» разом з групою американських астронавтів український космонавт **Леонід Каденюк** здійснив політ у космос.

Володимир КОНДРАТЮК,
професор кафедри
загальної гігієни та екології,
Олена ЛЮТОЦЬКА,
доцент кафедри загальної
гігієни та екології

ДВА СЕРЦЯ ТА ДВАНАДЦЯТЬ СТРУН

Під такою назвою у за- тишній читальній залі бібліотеки ТДМУ відбувся творчий вечір доцента кафедри акушерства і гінекології №1, письменниці Лесі Романчук-Коківської та поета, перекладача, автора й виконавця власних пісень Тараса Коківського.

Літературно-мистецький захід, приурочений 60-річчю нашого університету, бібліотекарі Галина Галат та Ірина Стасишин розпочали поетичними рядками:

*«О жінко, не хились, не хмур
чола!*

*Світи землі ранковою зорею.
Ти слави не шукала.*

*Просто йшла — і промовляла
мовою своєю».*

Ці чудові слова належать Лесі Романчук-Коківській. Авторитетний лікар і талановита поетеса, прозаїк, вона щасливо поєднала медицину та літературну творчість. 15 років Лесь Іванівна працювала викладачем Кременецького та Чортківського медичних училищ, з 1994 року — на кафедрі акушерства та гінекології ТДМУ. 1998 року захистила дисертацію на тему «Профілактика післяпологових запальних захворювань у породіль з анемією». Кандидат медичних наук, доцент. Співавтор 15 підручників з акушерства та гінекології для студентів вищих медичних навчальних закладів. Ав-

Лесья РОМАНЧУК-КОКОВСЬКА та Тарас КОКОВСЬКИЙ

торка шести збірок поезій та одинадцяти романів. Член Національної спілки письменників України. Лауреат літературної премії ім. Уласа Самчука.

Розповідаючи про життєвий та творчий шлях літератора, перекладача, музиканта Тараса Коківського, ведучі вечора зазначили, що його поезії, переклади, новели друкувалися у всеукраїнських та обласних часописах, звучали в радіоэфірі. Тарас Ігорович переклав понад 30 відомих у світі християнських гімнів і пісень з англійської, польської, російської, болгарської мов.

Відтак про свою літературну творчість, про здобутки, про те,

що надихає творити, розповіли гості. Як зазначила Лесья Романчук-Коківська, дивовижними для неї є три речі — музика, слово, укладене у вірш, і слово, укладене в молитву.

— Щось рідне є між ними, між молитвою та віршем. Бо кожен вірш — то молитва до неба. Бо про що б не писав поет — це звертання до Бога.

Своєю головною прозовою книгою письменниця вважає роман «Лицарі любові і надії» — про важкі випробування політв'язнів сталінських таборів у далекому Сибіру. Серед них був і батько Лесі Іванівни, член ОУН. І її мати — зв'язкова та медсестра УПА.

— Це історія нашої сім'ї, наших близьких, знайомих, — зазначила письменниця, яка народилася в Магаданській області. — Люди і в тюрмах, у таборах зберегли любов до України, вона давали їм силу вижити, здолати тернистий шлях.

У своєму виступі Тарас Коківський зазначив, що йому особливо приємно зустрічатися зі студентами та працівниками ТДМУ.

— Добрий лікар, як і вчитель, священник має володіти словом. Слово дається, щоб добро робити, Бога прославляти.

Гість прочитав свої вірші, зок-

рема, «Мрія про Україну», «Молитва», «Слово про пісню» та інші.

Пісні у виконанні подружжя Коківських зачарували аудиторію щирістю та мелодійністю. Під гітарні акорди звучали, зокрема, романси «Згадай мене», «Прощаюсь, ангеле, з тобою», «Пісня про осінь», «Надія є» та інші.

За чудову поезію та чарівний спів гостям тепло подякувала директор бібліотеки ТДМУ Олена Проців, яка побажала талановитому подружжю нових творчих здобутків і висловила надію на нові творчі зустрічі.

Оксана БУСЬКА

ФІЗИК З ДУШЕЮ Й СЕРЦЕМ ЛІРИКА

У читальній залі університетської бібліотеки відбувся творчий вечір кандидата фізико-математичних наук, доцента кафедри медичної фізики та лікувальної діагностики ТДМУ, поета і перекладача, члена Національної спілки письменників України Романа Ладика. На зустріч з Романом Богдановичем прийшло багато шанувальників його творчості, поціновувачів красного письменства.

«Від Пушкіна до Єсеніна: російська поезія в перекладах Романа Ладика» — так називається захід, яким продовжуємо цикл творчих зустрічей з нашими викладачами — поетами і письменниками, приурочений 60-річчю університету», — звернулася до присутніх директор бібліотеки Олена Проців.

Під час короткої презентації бібліотекарі Світлана Шпунар і Наталя Дрезваль нагадали про життєвий і творчий шлях гостя — людини багатьох талантів, фізика, поета, перекладача.

— Роман Ладика народився в Тернополі. Тут закінчив середню школу №1, згодом — фізичний факультет Львівського університету. Служив у війську, капітан запасу. Із 1986 року працює в ТДМУ: спочатку старшим викладачем, згодом — доцентом кафедри медичної інформатики та фізики (нині — кафедра медичної фізики діагностичного та лікувального обладнання). Досліджує пробле-

ми медичної теплометриї та нелінійної термоелектрики. В своєму житті й творчості Роман Богданович гармонійно поєднав фізику та поезію. Він — автор понад 50 наукових праць. Переклав українською твори Юліуша Словацького, Федора Тютчева, Івана Буніна, Сергія Єсеніна, Олександра Пушкіна, Михайла Лермонтова, Іннокентія Анненського, Бориса Пастернака. Є в його творчому доробку дві збірки власних поезій. «Ловлю свої надії» (1997), «Тріюлети» (2002), а також літературна розвідка «Феномен любові Федора Тютчева».

На прохання аудиторії Роман Богданович прочитав українською улюблені вірші Пушкіна, Єсеніна, Анненського та інших російських поетів-класиків. Читав натхненно. Не менше зацікавлення викликали також його роздуми про процес творення текстів, про те, що для нього найважливіше у перекладацькій праці, про власну літературну творчість, а також спогоди про відомого письменника, перекладача, літературознавця, редактора Валентина Корнієнка.

«Своїм успіхом у перекладацькій справі я значною мірою завдячую Валентині Олексіївни-чу. Він народився 1939 року на Київщині, після війни переїхав з батьками до Тернополя, де закінчив школу та вступив на філологічний факультет Київського університету. Після закінчення цього вишу майже 40 років працював в престижних столичних видавництвах і часописах, спілкувався з видатними представниками красного письменства. 2001 року повернувся до Тернополя. Відтоді й почала-

ся наша співпраця. Валентин Корнієнко перекладав з англійської, чеської, словацької та польської мов, відредагував понад 200 книг. Вважаю, мені пощастило, що Валентин Олексійович погодився бути редактором моїх п'яти книг. До трьох з них він написав блискучі передмови», — розповів Роман Богданович. І зачитав уривок з передмови Валентина Корнієнка до своєї збірки «Зелені свята», куди ввійшли перекладені з російської вірші Івана Буніна.

Важливу роль зіграв у житті Романа Ладика й Петро Тимочко — поет, перекладач, публіцист, голова Тернопільської обласної організації Спілки письменників України у 1992-1998 роках.

— Власне, перекладати я почав за порадою Петра Семеновича. Він настійно рекомендував поетам-початківцям перекладати іноземних класиків, щоб шліфувати техніку віршування. Оскільки моїм улюбленим поетом був Сергій Єсенін і мені ще в студентські роки хотілося перекласти деякі його поезії, я почав саме з цього поета. Дебют виявився вдалим і це надихнуло молодого автора продовжити почату справу. Коли перекладів назбиралося на цілу збірку, вирішив її видати.

— Подлившись своїми планами з Валентином Корнієнком, почув: «Романе, 1975 року вірші Єсеніна видали в перекладі маститих українських поетів і вони були дуже биті за ці переклади. Тож моя тобі порада: для першої збірки обери поета, якого мало перекладали». Таким поетом став Федір Тютчев. Я знайшов лише вісім його віршів, перекладених українською.

Збірка «Любов остання», яка вийшла 2004 року, стала першою в його перекладацькому доробку.

— Я не зупинявся, відточував свою літературну майстерність і ... набирался сміливості, — ділився думками Роман Богданович. — У житті я не такий сміливий та відважний, як в літературі. Єсенін в одному зі своїх віршів, звертаючись до вітру, пише: «я в піснях, як і ти, хулган». Ось і мені знадобилася неабияка відвага, щоб продовжити перекладати вірші таких видатних поетів.

Нині в творчому доробку Романа Ладика ціла серія книжок з віршами класиків, які зазвучали українською.

Присутні на вечорі задавали багато запитань. Приміром, читачів цікавило, над чим зараз працює Роман Ладика? Чи пишеться йому щодня? І що потрібно поету для натхнення?

— Найперше, треба любити поезію, яку перекладаєш, — переконаний Роман Богданович. — Як казав Григорій Тютюнник, немає загадки таланту, є вічна загадка любові. А це — відчувати ритм вірша та знаходити точні рими, щоб, врешті, досягти гармонії змісту й форми.

Розповів Роман Ладика, що найкраще йому пишеться влітку, під час відпустки. Що в планах — перекласти з польської кількох улюблених поетів. А прозу не перекладає, бо це йому нецікаво.

Перекладів у його творчому доробку більше, ніж власних віршів. «Чому?» — запитували читачі.

— Досконалість творів класиків змушує дуже вимогливо ставити-

ся до власних текстів. Тому пишу вірші рідко і читаю лише ті, що вже надруковані.

Як вдається поєднувати хист фізики і лірика? «Вивчаючи такі науки, як теоретична механіка, де надзвичайно багато формул, бачиш їхню чарівну гармонію. Але краса навколишнього світу чарує ще більше. І хочеться писати вірші», — каже Роман Богданович.

Натхнення побратиму по перу побажав голова обласної організації Національної спілки письменників України, поет і бард Олександр Смик.

— Музею Пушкіна в Києві, де я виступав зі своєю новою програмою, подарував збірку віршів Олександра Пушкіна в перекладі Романа Ладика, бо це — зразок перекладацької майстерності, — сказав Олександр Смик.

На зібранні також виступили колеги-викладачі: доцент кафедри медичної фізики та лікувальної діагностики Валерій Дідух, завідувач кафедри медичної фізики діагностичного та лікувального обладнання, доцент Юрій Рудяк, доцент кафедри української мови Володимир Юкало, кандидат педагогічних наук Ігор Гавришак, які висловили своє захоплення літературною творчістю Романа Ладика. Про його чудові переклади і вірші мовив музикант, бард, літератор і перекладач Олександр Марченко.

На творчому вечорі Романа Ладика були присутні його рідні та дружина Ліля Василівна, якій він присвятив не одного вірша.

**Лідія ХМІЛЯР,
Микола ВАСИЛЕЧКО (фото)**

ЗАРАЗИТИСЯ МОЖНА ЧЕРЕЗ ЇЖУ ТА ВОДУ

(Продовження. Поч. у № 5-7)

**Михайло АНДРЕЙЧИН,
член-кореспондент НАМН
України, професор ТДМУ**

Окрім водного й харчового шляхів передачі збудника, трапляються побутові зараження. Повчальним прикладом може бути історія, пов'язана з літньою жінкою, яка проживала у власному будиночку на вулиці Набережній у Тернополі. Вона багато років була на обліку як хронічний черевнотифозний бактеріосис. Доки працювала — все було гаразд. Але вийшла на заслужений відпочинок, пенсії не вистачало на прожиття, і жінка вирішила заробити на квартирантах. Прийняла на проживання двох студентів; через кілька місяців один з них захворів і був госпіталізований у клініку інфекційних хвороб, де йому діагностували черевний тиф. Працівники санепідстанції провели дезінфекцію в оселі власниці будинку та запропонували господині більше пожитків не брати. Однак через півроку все повторилося. Цього разу захворіли дві студентки. Знову проведена дезінфекція, і знову пролунала настійна вимога епідеміологів, щоб квартиранта більше не було. Але носійка небезпечних бактерій висловила умову збільшити її розмір пенсії, що, звичайно, ми не могли. Думали-гадали й жінку відправили на лікування в нашу клініку.

Із дозволу керівництва інфекційного стаціонару я вирішив зайнятися цією пацієнткою. Із літератури знав, що саме черевнотифозне носійство залишається у світі проблемою, яку ніхто не розв'язав. Це ще більше додавало мені творчої снаги. Запропонував мікробіологам виготовити з культури черевнотифозних бактерій, виділених від хворої, вбіту термічною обробкою вакцину й нею щепити пацієнтку. Всі зацікавлені сторони погодилися, тим більше, що така вакцина не мала живих бактерій черевного тифу, тобто не було загрози повторного зараження. Усе відповідно задокументували. Кілька разове щеплення хвора переносила задовільно, лише відзначала появу кількагодинної загальної слабкості й підвищення температури тіла до 37,2-37,5 °C. Після такого щеплення ми робили багаторазові дослідження щодо наявності бактерій черевного тифу у випорожненнях пацієнтки. Можна уявити, з яким нетерпінням і сподіванням (навіть моливсь!) я чкав на кожну відповідь бактеріологічної лабораторії. Всі аналізи виявилися від'ємними. Здавалося, успіх. Настрій підвищився у всіх.

Хтось із кафедральних працівників приніс газету, вже не пам'ятаю її назви, в якій була інформація, що Національна академія наук Франції готова виготовити погурддя із золота тому вченому, який розв'яже проблему черевнотифозного носіння. Жартома вже дехто ділив золото між учасниками експериментальної санации нашої пацієнтки. Пацієнтку виписали з лікарні й налагодили щомісячне обстеження на черевнотифозні бактерії в її калі. Яке ж розчарування нас охопило, коли через півроку знову з'явилися бактерії черевного тифу, яких ми так не хотіли. Отже, успіх виявився короткотривалим.

За місяці експерименту я вивчив усю доступну світову літературу про черевнотифозне носіння. Дуже швидко збагнув, що проблема надто складна. Оскільки автовакцина забезпечувала лише короткотривалий ефект, простіше було на якийсь час санава-

ти бактеріосисів за допомогою нових антибіотиків. Десятиденний курс давав змогу в середньому на півроку перевести «гаряче» черевнотифозне бактеріосисіння у «холодне», тобто без виділення бактерій з випорожненнями. За обох підходів це був поступ у боротьбі з таким небезпечним носійством, бо носій ставав на шість місяців безпечним для довколишніх. Після піврічного терміну можна повторити курс антибіотикотерапії та так робити роками.

IV. УСУНЬТЕ ПРИЧИНУ — Й МИНЕТЬСЯ ХВОРОБА

На професорському обході мою увагу привернула молода пацієнтка зі схильністю до жартів. У неї була типова картина гострої харчової токсикоінфекції. Ця хвороба виникає внаслідок уживання харчів, забруднених так званими умовно-патогенними мікробами та їх токсинами. Симптоми захворювання виникають раптово. Через лічені години після споживання недоброякісної їжі з'являються мерзлякуватість, нудота, блювота, стискаючий біль у животі. Блювання багаторазове, дає полегшення. Випорожнення рідкі або водяністі. Хвороба триває 1-4 доби, значне поліпшення загального стану настає відразу після ретельного промивання шлунка та кишок. Негайне очищення шлунково-кишкового тракту від бактерійних токсинів веде до швидкого одужання завдяки усуненню причини захворювання. Ще мудрі латиняни писали: «Sublata causa, tollitur morbus» (Усуньте причину — й минеться хвороба).

Коли я пояснив цій пацієнтці, що в неї інфекційне захворювання, обумовлене споживанням забрудненої їжі, вона гонорово заявила, що харчується вдома й на кухні «повний порядок», мухи не залітають. Мені здалося, що вона навіть образилася.

У суботу я опинився на ринку, щоб закупити продукти для сім'ї. Йду вздовж столів з різними фруктами та овочами. Попереду опецькувата молодиця вихоплює з кожного стола виноградину, вишеньку, абрикосу чи сливку, кладе в рот і коментує їхні смакові властивості, але не купує. Мене це зацікавило, і далі я вже спостерігав за нею. Перейшла на другий ряд, і все повторилося багаторазово. Одна продавчиня, в якій та жінка щойно перепробувала кілька різних фруктів, каже до мене: «Я таких називаю горобчиками. Пройшовши вздовж рядів, вони надзобують багато, вже й купувати не треба».

Слово «горобчики» мені сподобалося. І в понеділок я зайшов у палату до вже згаданої пацієнтки й запитав, чи любить вона ходити на базар. Сказала, що так. «А чи куштуєте виноград або інші продукти?» Відповідь цілком задовольнила мою цікавість: «Я ніколи не купую, не спробувавши на смак». «Ви прийшли в лікарню у середу вранці. А чи відвідали ринок напередодні?». Хвора підтвердила та додала, що мусила піти на базар, бо «у холодильнику повісилася миша», тобто було порожньо. Довелось пояснити, що вона належить до «горобчиків». Споживати треба лише миті або краще — ошпарені фрукти.

Серед різних кишкових інфекцій особливе місце займає дизентерія, сучасна наукова назва — шигельоз. Цій хворобі властиве переважне запалення дистального відділу товстої кишки, але можуть уражатися також шлунок і тонка кишка. У випорожненнях частіше з'являються слиз і

кров. Хворі скаржаться на спастичний біль у лівій здухвинній ділянці, що передувє дефекації. Можливі як поодинокі захворювання, так і групові спалахи, останні частіше серед дітей. Збудником є особливий вид патогенних бактерій — шигели. Хворіють лише люди. Джерело збудника — хвора на шигельоз людина або бактеріосис. Від хворих осіб шигели передаються через контаміновані харчові продукти, воду, рідше через забруднені руки, іграшки, побутові речі. Поширенню цих бактерій можуть сприяти мухи.

Пригадую молодшу вчительку, яка занедужала через добу після споживання тістечок з кремом сумнівної якості. З'їла, бо «голод не відчуває смаку». Підвищилася температура тіла до 38,5 °C, з'явилися мерзлякуватість, біль у голові й животі, часті дуже болючі випорожнення зі слизом і прожилками крові. Привертати увагу блідість обличчя, язик з густою осугою, запалий живіт, у лівій здухвинній ділянці промацувалася ущільнена й дуже болюча сигмоподібна кишка. У зв'язку з підозрою на дизентерію здійснено ректоскопічне дослідження. Виявлено запалення слизової оболонки прямої кишки: набряк, почервооніння, потовщення складок, численні точкові та більші крововиливи, місцями ерозії. Згодом з випорожнень виділили шигели. Лікування антибіотиками та іншими засобами увінчалось успіхом. Повторні посіви калу засвідчили, що збудника немає.

Можливо, я б не запам'ятав цю хвору, адже подібні захворювання трапляються часто в практиці інфекціоніста. Але саме ця пацієнтка, як ніхто інший, дуже важко переживала факт заразної хвороби у себе. Щодня цікавилася, чи позбудеться збудника дизентерії, чи не заразить своє чадо та інших дітей у школі. Ще й вичитала, що дизентерію називають хворобою брудних рук. Їй здавалося, що про її недугу та неохайність дізнаються вчителі й батьки. Заспокоєні розмови персоналу не давали успіху, як і відповідне лікування. Вона просила затримати її в лікарні й ще кілька разів обстежити, чи не продовжує виділяти з калом дизентерійну паличку. Довелось запросити психотерапевта, щоб узв'язав пацієнтку під опіку та продовжив лікування в амбулаторних умовах, але вже не від дизентерії, а від нав'язливих ідей. Лише через місяць після виписання з лікарні вчителька наче позбулася ідеї фікс. Згодом у випадково зустрів її на вулиці, але вона вдала, що не бачить. Мабуть, моя постать навіяла небажаний спогад.

У лікарні хворі не лише обстежуються та лікуються, а й знайомляться між собою та навіть залицяються. Двоє наших молодих пацієнтів познайомилися... в туалеті. Я не обмовився. Це було ще до капітального ремонту та реконструкції інфекційного корпусу. Тоді хворі з різних палат користувалися спільним туалетом, що, звичайно, неприпустимо. Часто кабін не вистачало, тому згадані молоді люди забігали туди почергово, бо кожний мав дизентерію, що спричинила пронос. Після поліпшення стану вони зустрілися в коридорі. Опісля виписання з лікарні через якийсь час відгуляли весілля. Він — високий, чорнявий астеник, вона — невеличка, світленька гіперстеніка. Сподіваюся, їхні діти середнього зросту, нормостеніки й не в смужку як зебра (жартують!). Медичні сестри, які часто знають про хворих те, що невідомо лікарям, не раз переповідали цю істо-

рію, але й вони з часом втратили пару зі поля зору. Я давно запримітив, що хворі на подібну хворобу співчують одне одному. Але щоб покохалися — побачив уперше!

Група кишкових інфекцій дуже велика. Почати виникає потреба їх диференціації не лише між собою, а й з подібними за проявами неінфекційними хворобами.

...1994 року до клініки доправили на третій день хвороби пацієнта 68 років, який скаржився на болючі пельми у верхній частині живота та пронос. Захворів одразу ж після вживання домашніх овочевих консервів. Блювання не було, температура тіла не підвищилася. Дружина хворого вже два дні перебувала в лікарні з подібною клінічною картиною, але в легшій формі. Стан цього хворого був, безперечно, тяжким: шкіра бліда, титургований язик, склери жовті, мав сухі потріскані губи, язик з густим білим нальотом. Живіт не болів, але випорожнення були рідкі, з дрібними слизу і крові, більше десяти разів за добу. Губи, кінчик носа та кінці пальців синюшні.

У наступні дні, попри лікування, стан хворого значно погіршився: затьмарена свідомість, рідкий аритмічний пульс, ослаблені серцеві тони, багаторазові рідкі кров'яністі випорожнення. Консилиум з інфекціоністів, хірурга та реаніматолога діагностував гостру кишкову інфекцію нез'ясованої етіології. Невропатолог зазначив інтоксикацію головного мозку з відповідною симптоматикою. Оскільки патогенні бактерії не вдалось виявити, а стан хворого продовжував погіршуватися, запідозрили хімічне отруєння, однак запрошений на консультацію лікар-токсиколог заперечив гостре отруєння металами чи іншими токсичними речовинами.

На п'ятий день лікування хворий упав у мозкову кому, симптоми хвороби ще не дали, реанімаційні заходи успіху не дали. На секції виявлено виразково-некротичне запалення кишок, масивну кишкову кровотечу, ураження нирок і печінки.

У стаціонарі ще залишалася дружина хворого. Як з'ясували, їй стало зле через півгодини після вживання тих самих консервів. Початок — з розлитого ріжучого болю в животі, нудоти, багаторазового блювання, частих випорожнень у вигляді м'ясних помиїв. Але загалом перебіг захворювання був значно легшим, аніж у чоловіка, мабуть, тому, що виблювала страву на початку захворювання. За дні стаціонарного лікування її самопочуття значно поліпшилося, й вона вудужала. Варто знати, що блювання та пронос — захисна реакція організму для звільнення від шкідливого спожитого продукту.

Наведений перебіг хвороби у чоловіка та його дружини змусив нас продовжити дослідження щодо отруєння їх якимись хімічними речовинами. В харчовій лабораторії санепідстанції були досліджені консерви з тієї ж партії, що залишилися вдома у постраждалих. Дуже швидко виявили суттєве підвищення солей важких металів, зокрема свинцю в 14 разів, кадмію в 56 разів, ртуті у 172 рази. Після цих лабораторних даних хімічне отруєння ніхто вже не міг заперечити, але як потрапили солі важких металів у закрутки, ми так і не довідалися.

Попри власне нездужання, хвора щодня непокоїлася станом свого чоловіка. Важко було відповідати, щоб не допустити її нервового зриву. У наш час людська спільнота все

більше схиляється до думки, що хворому і, тим більше, найближчій рідні треба сказати правду, якою б гіркою вона не була. Але ніхто не вимагає повідомляти правду вже й негайно. Спочатку ми дали зрозуміти, що стан хворого погіршується й може стати непоправна біда. Таке міркування спричинило у жінки психомоторне збудження, тому медична сестра запропонувала випити заспокоїливі ліки. Лише після повторних розмов філософського змісту (на кшталт, усі «одні раніше, інші пізніше» підємо за обрій) ми зізналися, що врятувати її чоловіка не вдалося. Спількування з членами сім'ї безнадійного хворого — це складне мистецтво в поєднанні з гуманізмом. У словах, миміці й жестах лікаря родичі мають відчуття співчуття, співпереживання та професіоналізм, зрозуміти, що можливість медицини іноді обмежені.

Люди загалом знають, що у випадку бігунки не можна вживати молоко. Чимало з них виявляють несприйнятливості молока навіть з відсутності у них кишкової інфекції. Давно встановлено, що у кишківнику таких осіб немає власного ферменту, який розщеплює лактозу молока, тому вона не засвоюється. Водночас активізується мікрофлора кишок, яка залюбки споживає цей дисахарид. Унаслідок посилюється бродіння в кишківнику, здувається живіт і виникає пронос.

Проте багато питань, пов'язаних з так званою дисахаридною недостатністю при гострих кишкових інфекціях, у 80-ті роки збіглого століття наука не з'ясувала. Важливі дослідження на цю тему виконала наш аспірант І. С. Ішук, яка зуміла обстежити понад 400 хворих на дизентерію, харчові токсикоінфекції, сальмонельоз тощо. Впродовж двох років Інна Станіславівна майже щодня приходила в клініку о пів на сьому ранку, давала хворим цукрове навантаження та через короткі проміжки часу п'ятиразово забирала кров з м'якоті пальця й відтак визначала концентрацію цукру. На такий подвиг здатний не кожний науковець. А ще треба мати неабиякий підхід до хворого, щоб той погодився на п'ять уколів у пальці на початку лікування й стільки ж разів перед виписанням з лікарні. Щоправда, згодом кожний отримав цінні поради щодо подальшого харчування. Наука ж збагатилася кращим розумінням біохімічних процесів, які відбуваються в кишківнику при кишкових інфекціях. Уперше було встановлено, що деякі антибіотичні препарати, які застосовують при таких інфекціях, погіршують засвоєння цукру. На побічну дію треба уважати в лікувальному процесі.

У перші роки роботи в клініці інфекційних хвороб я з великою цікавістю спостерігав за тим, як старі лікарі-інфекціоністи обстежують пацієнтів. Якщо хворий скаржився на розлад кишківника, вони завжди просили залишити в туалеті судно з випорожненнями та оглядали їх. Казали, що часто діагноз можна «прочитати в судні». Справді, так можна побачити патологічні домішки, зокрема кров, гній, слиз, і чітко визначити, де локалізоване захворювання — в тонкій чи товстій кишці та які зміни слизової оболонки уражених кишок, а ще запідозрити конкретне захворювання. На жаль, ця методика давно забута. Сучасні лікарі дедалі більше покладаються на дані лабораторії та дедалі менше спілкуються з пацієнтом.

ДАЛІ БУДЕ

НА СТРУНАХ ДУШІ

МОЛИТВА ЗА ЛІКАРІВ

Музика **Наталії ВОЛОТОВСЬКОЇ**,
слова **Наталії ВОЛОТОВСЬКОЇ та Сергія СІРОГО**

1. Тобі, Пречиста, я молюся
широ
І вранці, як прокинусь,
і до сну;
Дай хворому надію Ти і віру,
Що у здоров'ї стріне
він весну.
Дай лікарям можливість
врятувати
Усіх, кому недуга допіка...
Прошу: Маріє, Пресвятая
Мати,
Хай зцілює нас лікарська
рука.

Приспів:
Діво Пречиста, з неба висоти
Лікаря серце сповнюй
щедрим ліком доброти!

2. Grant us the light for life
and sole, Maria
You see my open heart
and thirsty mind
Sometimes we smile, though
eyes are filled with tear
I beg to wipe of those who
pray so kind

*Oh, holy Virgin, save all our patients
And medicine zeal let ever be well blessed
We pray Your Son, all saints and heaven angels
Protect the Doctors with amazing grace*

Refrain:
Holy Virgin Maria, You hear me pray
The Doctors from failures,
Good Mother You save

Знов Богородице Тобі
молитва:
Підтримай лікарів, дай знань
і сил,
Щоб лікували навіть слова
світлом
І еліксиром Божої роси.
Убережи їх пацієнтів, Діво, —
Хвороби хай не знають
вороття.
Хай будуть всі здорові
і щасливі
На довгі роки, на усе життя!

НА КОЗАЦЬКОМУ КУРГАНІ

Не сховала п'ятьма часу
На кургані всіх хрестів.
Їх словами Отченашу
День Покрови освятив.
Тих, хто там лежить,
не знаєм,
Іменам тим п'ять віків...
І витає понад краєм
Дух полеглих козаків.

Відлунює Козаччина

І гордістю, і болям,
Оповита спадщина
І слізьми, й горем.
Били в дзвони Європа
І козацькі родини,
Коли з-під Конотопа
Утікали москвини.
Від шляху до свободи
Ми були недалечко...
Хоч були Жовті Води,
Та й було Берестечко.

Валерій ДІДУХ,
доцент ТДМУ

Вічна пам'ять

Ректорат, профком, працівники і студенти ТДМУ імені І.Я. Горбачевського глибоко сумують з приводу смерті ветерана університету, колишнього проректора з наукової роботи, професора кафедри гістології

Івана Васильовича
ШУСТА

та висловлюють щирі співчуття рідним і близьким покійного.

19.09.1921-7.04.2017

СПІВЧУТТЯ

Ректорат, профком, працівники і студенти ТДМУ імені І.Я. Горбачевського висловлюють глибоке співчуття головному бухгалтеру профкому університету **Марії Володимирівні Дармограй** з приводу передчасної смерті після важкої хвороби її рідної сестри **Світлани**.

Вічна пам'ять

Ректорат, профком, працівники і студенти ТДМУ імені І.Я. Горбачевського глибоко сумують з приводу передчасної смерті після важкої хвороби студентки четвертого курсу стоматологічного факультету

Соломії Анатоліївни
ДУДИ

та висловлюють щирі співчуття рідним і близьким покійної.

19.05.1996-19.04.2017

СПОРТ

СТАЛИ АБСОЛЮТНИМИ ЧЕМПІОНАМИ З АРМСПОРТУ

Студентська збірна з армспорту нашого ВНЗ порадувала першим місцем у змаганнях у рамках відкритої Універсиади серед вищих навчальних закладів міста та області, яку щороку організовують управління у справах сім'ї, молодіжної політики і спорту Тернопільської міської ради та обласне відділення Комітету з фізичного виховання та спорту МОН України. Визначення найсильніших відбулося 13 квітня в спорткомплексі «Політехнік» ТНТУ імені Івана Пулюя. Загалом наші спортсмени здобули 330 очок, що дало їм можливість вибороти абсолютну першість. Вони перемогли з відривом у 96 очок команду Тернопільського національного технічного університету імені І.Пулюя. Третє місце виборола команда Тернопільського національного педагогічного універ-

ситету імені В.Гнатюка. Наші хлопці зуміли у важкій боротьбі довести, що вони є найсильнішими.

У складі нашої збірної золоті нагороду здобули студенти медично-

В особистій першості у ваговій категорії 70 кг перше місце на ліву руку та друге місце на праву руку виборов Андрій Пасемків. Михайло Кошуба здобув третє місце на праву руку.

У ваговій категорії 80 кг перші місця на праву та на ліву руки посів Анатолій Бельма, друге місце на праву й на ліву руки здобув Микола Снітко.

У ваговій категорії 90 кг Андрій Терещук зайняв перше місце на ліву руку та третє місце на праву руку.

У ваговій категорії 100 кг Олег Камінський здобув друге місце на пра-

ву і на ліву руку, а Роман Фомін виборов третє місце на праву руку.

У ваговій категорії +100 кг переможцем змагань на праву й на ліву руку став Іван Воронюк. Святослав Іванюк у цій категорії отримав третє місце на праву та на ліву руку.

факультету — капітан команди Микола Снітко, Андрій Терещук, Андрій Пасемків, Михайло Кошуба, Анатолій Бельма, Роман Фомін, Іван Воронюк, Юрій Винарчик, Володимир Хандога, Святослав Іванюк та Олег Камінський.

ПОРАДУВАЛИ СВОЇМИ ПЕРЕМОГАМИ З ПЛАВАННЯ

Команда з плавання ТДМУ здобула багато нагород під час відкритої Універсиади, яка відбулася у спорткомплексі «Політехнік» Тернопільського національного технічного університету імені І. Пулюя.

Збірна команда ТДМУ другий рік поспіль виборює в Універсиаді третє загальнокомандне місце серед семи команд-учасниць. У програмі естафетного плавання перша команда дівчат у складі Олени Табаки, Христини Холодинської, Юлії Перкій та Анастасії Максимової посіла друге місце в комбінованій естафеті та естафеті 4 по 50 метрів вільним стилем. Друга команда дівчат у складі Ірини Турської, Анастасії Барабаш, Наталії Соболти та Анастасії Лисої посіли два четвертих місця у цих же естафетах. Перша команда хлопців у складі Іллі Цимбалюка, Артема Данилюка, Ростислава Сморгача

та Андрія Іванюка в двох номерах естафетного плавання посіла третє місце.

В індивідуальних номерах програми вперше за багато останніх років переможцем серед хлопців на дистанції 100 метрів брасом став вихованець заслуженого тренера України Світлани Волошиної (Рівне), студент першого курсу стоматологічного факультету, майстер спорту України Ілля Цимбалюк, а на дистанції 50 метрів брасом Ілля був другим. Студент II курсу медичного факультету Артем Данилюк на дистанції 100 метрів брасом посів третє місце, на цій же дистанції, але способом плавання на спині, третє місце здобув студент третього курсу медичного факультету Олексій Ковальчук.

Серед дівчат в індивідуальних номерах програми найуспішніше виступила студентка першого курсу медичного факультету Анастасія Максимова, яка посіла перше місце на дистанції 50 метрів у стилі «батерфляй» та друге місце на дистанції 100 метрів у стилі «батерфляй»; два третіх місця у цих же дисциплінах плавання виборола

студентка першого курсу іноземного факультету Агнешка Сдарська, студентка другого курсу стоматологічного факультету Юлія Перкій посіла друге місце на дистанції 100 метрів брасом, студентка другого курсу медичного факультету за напрямком підготовки «Здоров'я людини» Ірина Турська виборола третє місце на дистанції 100 метрів вільним стилем, на цій же дистанції, але способом плавання на спині третє місце посіла студентка другого курсу медичного факультету Анастасія Барабаш.

Тренував та представляв команду на змаганнях асистент кафедри фізичної реабілітації здоров'я людини та фізичного виховання, майстер спорту України з плавання Віктор Назарук.

Усі студенти збірної команди й колектив кафедри фізичної реабілітації здоров'я людини та фізичного виховання висловлюють щире подяку керівництву університету за сприяння в оренді басейну в ДЮСШ № 2 для тренувальних занять.

Прес-служба ТДМУ